

TMMOB

Şehir Plancıları Odası

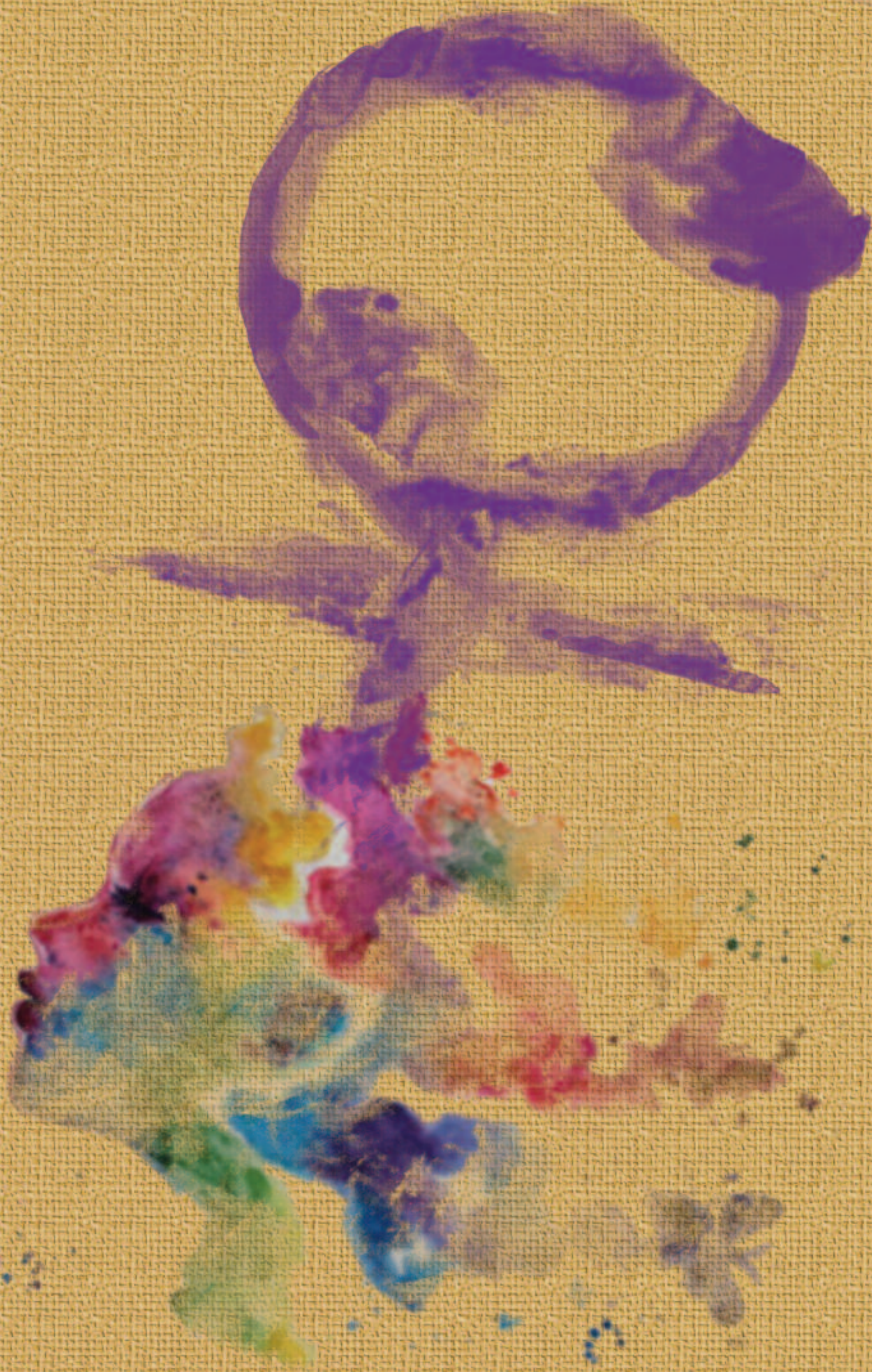
Haber Bülteni

224 EK ISSN 1300-7300

2014

KADIN
ÖZEL EKİ

3

KADIN-KENT-SİYASET

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın
Haber Bülteni Eki
Oda birimlerine ve üyelere
ücretsiz gönderilir.

Yayın İdare Merkezi
Atatürk Bulvarı Bulvar Apartmanı
No: 219 Daire: 7 Çankaya/ANKARA
Tel: 0 312 417 87 70
Fax: 0 312 417 90 55

e-posta: spo@spo.org.tr.
www.spo.org.tr

TMMOB Şehir Plancıları Odası Adına
Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Necati UYAR

Haber Bülteni Sekreteri
nursun karaburun akıncı

Bu Sayıya Emegi Geçenler

- ayşe ışık ezer
- cansu işyen
- duygu cihanger
- elif saka
- emel karakaya
- emel kayın
- esra oğuz
- fatma türkmen
- filiz hekimoğlu
- funda özcan
- gözde güldal
- gülnur çevikayak
- gülşen tekin
- l. yıldız tokman
- melis oğuz
- memnune bahcivan
- necla baysan
- nehir yüksel
- nuran talu
- özlem arslan
- özlem katsöz
- özlem şenyol kocaer
- özlem özüyamanbaş
- servet fulya onay
- şenel ergin
- tülün bozoğlu

tmmob spo kadın komisyonu üyeleri
bülten sürecinin aktif katılımcılarıdır

Ön Kapak Görseli: gülnur çevikayak
Arka Kapak : nursun karaburun akıncı

Grafik ve Sayfa Düzeni
Leda Ajans, M. Gürbüz Fehim

Baskı
Aydan Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Alınteri Bulvarı 3364. Sk. No: 4
Ostim - Ankara - 312 354 46 27
5000 adet basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

İZMİR'DEN MERHABA, tmmob şehir plancılar odası kadın komisyonu	3
BASINA VE KAMUOYUNA tmmob şehir plancılar odası kadın komisyonu	5
ANKARA ŞUBE'DEN GÖREVE ÇAĞRI	6
TMMOB 3. KADIN KURULTAYI'NIN ARDINDAN ayşe ışık ezer.....	7
RÖPORTAJ emel kayın.....	10
KARAR MEKANİZMALARINDA KADIN	12
YEREL YÖNETİMLERDE KADINLARA YER AÇMAK L. yıldız tokman.....	14
YEREL YÖNETİMDEKİ NİCEL VE NİTEL "YOK": KADIN melis oğuz.....	22
SİYASETİN CİNSİYETİ VAR MIDIR ? tülün bozoğlu.....	24
KİM KORKAR HAİN SİYASETENİ! nuran talu	26
SİYASİ BAKIŞTA KADIN YOK gülşen tekin.....	28
SEMBOLLERE SİĞMAYANLAR.. fatma türkmen.....	30
ÜRETİYORSAKYÖNETECEĞİZ.. tmmob şehir plancılar odası kadın komisyonu	32
BAŞKA BİR DÜNYA MÜMKÜN memnune bahcivan	33
ÇOCUK DA YAPARIM SİYASET DE! filiz hekimoğlu.....	34
CİNSİYET DUYARLI PLANLAMA İÇİN VİYANA'DAN NOTLAR gözde güldal.....	36
BİZ NE ZAMAN KADIN OLURUZ? BİR FİLM ELEŞTİRİSİ .. esra oğuz.....	38
KADINLAR SOKAKTA! duygu cihanger.....	39
TERİM YA DA KAVRAMLARLA KONUŞMAK İSTERSEK .. şenel ergin	42
BİLGİ KUTUSU.....	43
BİR ANI özlem arslan.....	44
ÖĞRENCİDEN... elif saka.....	45
DUYURU.....	46

İzmir'den merhaba,

Komisyon kuruluşunu takiben hazırladığımız Kadın Haber Bülteni'mizin sizlerle buluştuğu ilk günden bugüne dek geçen bir yıllık süre içinde artarak büyüdüğümüzü görmenin yanında, yeni bir bülten çalışması ile 3. kez karşınızda olmanın sevincini yaşıyoruz.

Geçtiğimiz yıl 6 - 8 Kasım'da Dokuz Eylül Üniversitesi'nin ev sahipliğinde 37. si gerçekleştirilen Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu nedeniyle İzmir, Ankara ve İstanbul'daki kadın komisyonu üyeleri olarak bir araya gelme fırsatını bulduk ve bugüne dek en geniş katımlı toplantımızı İzmir'de gerçekleştirdik. Üzerimizde, uzun bir e-posta iletişim sürecinin ardından ilk kez bir araya gelmiş olmanın verdiği bir heyecan vardı. Gündemimizde ise; **bundan sonra ne yapacağız!**

Geride bıraktığımız sürecin kısa bir değerlendirmesini yapacak olursak; komisyona aktif olarak üye olan meslektaş sayımızın arttığını, cinsiyete dayalı ayrımcılık ekseninde yaptığımız araştırmaların sürdüğünü, meslektaşlarımıza konu ile ilgili farkındalık yaratma amaçlı seminerler vermeye devam ettiğimizi, hızla değişen planlama mevzuatına ilişkin sıcak ülke gündemini kadın gözüyle izleyip değerlendirmelerimizi paylaştığımızı, 'cinsiyet' konusunda yapılan her türlü eğitimi, etkinliği takip etmeye çalıştığımızı yani kısacası kendimizi eğitmeye, bilgilerimizi/deneyimlerimizi birbirimizle paylaşmaya ve hem kadın sorununa ilişkin hem kente ilişkin paralel değerlendirmeler yapmaya ve sonuçlar elde etmeye bağlı olarak öneriler sunmaya devam ettiğimizi ve bundan büyük bir keyif aldığımızı söylemeliyiz.

Görece 'yeni' bir örgütlenme deneyimi yaşayan kadın komisyonu içerisinde yer alan bizler, bir araya geldiğimiz bu toplantıda bundan sonra ne yapacağımız ile ilgili sorduğumuz soruya hep birden aynı anda **'devam edeceğiz!'** cevabını verdik.

Ardından, geçtiğimiz yıl yaptığımız gibi, her yıl iki kez kadın mücadelesinde önemli iki tarihin yer aldığı Mart ve Kasım ayları içerisinde **TMMOB Şehir Plancıları Odası Haber Bülteni Kadın Özel Eki**'ni çıkarma kararını aldık. İş-gücü/emek/enerji paylaşımı konusunda da daha dengeli bir katılım sağlamak adına her bültenin sekreteriyasının *farklı bir ekip tarafından yürütülmesinin* ve daha sistemli çalışabilmek adına bundan sonra her bülten için *bir dosya konusu belirlemenin* daha uygun olacağını düşündük.

Üçüncü bültenin hazırlığı için sorumluluk almayı üstlenen **İzmir Şube** olarak grup içerisinde yürüttüğümüz ilk tartışma sonucunda bu sayıdaki dosya konumuzu **'kadın-kent-siyaset'** olarak belirlemeyi uygun gördük. Bu konuyu seçmemizin sebebi sadece yaklaşan yerel seçimler değil elbette.

Komisyon kuruluş gerekçelerimizin başında, ülkemizde her türlü yönetim organında ve her ölçekteki karar mekanizmasında kadın temsiliyetinin çok az olmasına vurgu yapmış bunun kent planlarına olan etkisini araştırmayı, örgüt bünyemizde kadın temsiliyeti üzerinde duyarlılık geliştirmeyi, meslek alanımızı/meslektaşlarımızı 'cinsiyete dayalı ayrımcılık'tan korumaya yönelik kurumsal politikalar üretme yolunda adımlar atmayı kendimize görev edinmiştik.

Konu temsiliyet/katılım olunca ilk incelediğimiz şey rakamlar oldu. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)'ın geçtiğimiz ocak ayı içerisinde yayınladığı rapora göre; 2009 yılı yerel seçimlerinin ardından belediye başkanı olan erkek sayısının 2922, kadın sayısının ise sadece 26 olduğunu gördüğümüzde, üstüne TMMOB'a bağlı

tüm meslek örgütlerinin yönetim kurullarında yer alan kadın - erkek oranlarına baktığımızda dosya konumuzu seçme işimiz kolaylaştı.

Dosya konumuzu seçerken bize yol gösterici olan çalışmalardan biri de; TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından oluşturulan **"Koltuğuma Oturma"** projesi oldu. Başta yerel yönetimler olmak üzere *'kent ve kadın sorunuyla ilgilenebilecek tüm kurumsal, toplumsal, bireysel yapılara yönelik bir çağrı'* niteliğinde olan proje, *kadının kentsel mekândaki var oluşuna ve gündelik hayat ile ilgili haklarına yönelik bir farkındalık geliştirmeyi* amaçlamakta ve bu konuda yaşanan sorunların çözülmesi noktasında koltuk metaforundan faydalanmakta. Bu haliyle projenin amaçlarının komisyonumuzun amaçları ile örtüşmekte olduğunu gördüğümüzden biz de iktidarı simgeleyen koltuk metaforu üzerine biraz düşünmeye karar verdik.

Türk Dil Kurumu (TDK), *'iktidar/erk'* sözcüğünü *'bir bireyin/toplumun başka bir birey/toplum üzerindeki egemenliği, baskısı ve onu denetimi altına alması, hürriyetine karışması ve onları belli biçimlerde davranmaya zorlama yetkisi veya yeteneği'* olarak tanımlamaktadır. Halk arasında ise *'iktidar'* sözcüğü çoğu kez *'koltuk'* metaforu ile bütünleştirilmekte. Bizler, kadınlar, kadın plancılar olarak **'koltuğuma oturma!'** diye bağırarak istiyoruz ancak *'iktidar/erk'* sözcüğünü dolayısı ile *'koltuk'*u TDK'nın tanımladığı biçimle değil, *'irade', 'yapabilme gücü', 'var olabilme dirayeti'* olarak yeniden tanımlamak istiyor ve aslında; *'varlık alanıma dokunma!'*, *'yapabilme kabiliyetimi elimden alma!'*, *'varlığima, irademe saygılı ol'* demek istiyoruz.

Bu bültende; kadının siyaset alanındaki varlığı/yeri üzerinden yaptığımız durum saptamalarının, tartışmaların ve önerilerin yer aldığı yazıların yanı sıra siyaset yapmış ya da yapmaya niyetlenmiş meslektaşlarımızın deneyimlerini okuyacağız. Her bültende olduğu gibi anılarımız, katıldığımız etkinlikler, ilgili olduğumu düşündüğümüz duyurular, fotoğraf çalışmaları da bize eşlik edecek.

Bizler İzmir Şube Kadın Komisyonu olarak yürüttüğümüz bu çalışmanın bir parçası olmaktan çok büyük bir keyif aldık; gelen yazıların hepsine yer kısıtı nedeniyle Bülten'de alan açamamanın üzüntüsünü yaşadık. Emegi geçen her meslektaşımıza teşekkür ediyor, yazılarını bu Bülten'de yayınlamadıklarımızdan özür diliyor, çalışmalarının ileride faydalanılmak üzere arşivlendiğini duyurmak istiyoruz.

Sevgiyle ve dostlukla kalın,

TMMOB Şehir Plancıları Odası
Kadın Komisyonu, İzmir

8 MART 2014

BASINA VE KAMUOYUNA

Yine bir "8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü"nü yıl dönümündeyiz. Yolsuzluk, hırsızlık, işsizlik, iktidar savaşları derken ülkenin gündemi hızla akıyor ve TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ KADINLAR ALEYHİNE BÜYÜYEREK DEVAM EDİYOR.

Ne zaman mevcut durum değişecek diye soruyoruz?

Her gün 5 kadın, sevdiği/akrabası olduğu/tanıdığı erkekler tarafından öldürülüyor.

Kadının uğradığı şiddet, sadece fiziksel olarak değil sosyal ve ekonomik olarak da her alanda yaygınlaşıyor.

Kız çocukları, daha küçücük yaşlarda aileleri tarafından evlendiriliyor.

Kız çocuklarına yönelik cinsel istismarlar, olağan 3. sayfa haberlerine; davalar da alınan kararlar ile utanç davalarına dönüştürülüyor.

Eğitimin giderek içeriği boşaltılırken kız çocukları ayrımcılığa tabi tutularak eşitsiz koşullar yaratılıyor.

Kadınları aktif olarak siyasetin içinde görmek istediğini belirten partiler, ön sıralarda adaylarını belirlerken kadınları seçmiyor, geri pozisyonlarda bırakıyor. Yani herşey lafta kalıyor!

İş hayatında kadınlar, kariyerleri ile aileleri arasında seçim yapmak zorunda bırakılıyor.

Birçok sektörde kadınlar, aynı işi yaptığı halde erkeklerden daha az kazanıyor ve karar verici pozisyonlara gelebilmek için erkeklerden iki kat daha fazla çalışmak zorunda kalıyor.

Kadının bedeniyle birlikte emeği de sömürülüyor ve ucuzlatılıyor.

Toplumun iki yüzlü ahlakı özellikle kadınları hedef alıyor, iktidar eliyle yaygınlaşan dinsel muhafazakarlık kadınları giderek özel alanlara hapsediyor.

4+4+4 eğitim sistemi, esnek çalışma koşulları, kürtaj tartışmaları ve en az üç çocuk dayatmaları derken kadınların uzun soluklu mücadelesi ile kazanılmış hakları gerici politikalara kurban ediliyor.

Siyaseten sıkışan iktidar, çareyi kadınlar üzerinden yeni gündemler yaratmakta buluyor.

Elbette biz kadınlar, tüm bu olumsuzlukları çevreleyen toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldıracak değişirici güce sahibiz!

8 Mart 1857 tarihinde ABD'nin New York kentinde daha iyi çalışma koşulları için mücadele eden tekstil işçisi kadınlar ve Gezi Parkı üzerinden sembolleşen özgürlükler ve daha iyi bir gelecek için tüm ülkede meydanlara koşan kadınlar, kadının mücadelesinin, kararlılığının örnekleri olarak tarihin sayfalarına altın harflerle yazıldılar. Bu mücadeleyi daha iyi bir dünya umuduyla eşit, özgür ve barışçıl bir toplum için sürdürmek biz kadınların boynunun borcudur.

Bu nedenle tüm kadın üyelerimizi, odamızın kadın komisyonunda görev almaya çağırıyoruz.

Biz plancı kadınlar, bu şiarla 8 Mart'ta, bulunduğumuz tüm illerde TMMOB İKK' ları tarafından belirlenen meydanlarda olacağız.

Basına ve kamuoyuna saygılarımızla duyururuz.

"SÖYLEYECEK SÖZÜMÜZ VAR, DEĞİŞTİRECEK GÜCÜMÜZ VAR!"

YAŞASIN 8 MART DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ!

**TMMOB Şehir Plancıları Odası
Kadın Komisyonu**

çağrı

ANKARA ŞUBE'DEN GÖREVE ÇAĞRI

04/01/2014 tarihinde, planladığımız toplantı Ankara`da dar bir katılımı ile gerçekleşti.Yeni yılın ilk toplantısı olma özelliği taşıyan toplantıda gündem; yaklaşan yerel seçimler, oda seçimleri ve TMMOB seçimleri gündemi ile birlikte ele alındı.

Kadın ve iktidar ilişkisi, yönetime talip olma, kadın yönetimleri toplantının ana tartışma eksenini oluşturdu. Kadınların çoğunlukla içinde yer aldığı yapılarda yönetimlere aday olmaması ya da eril iktidar altında çalışması mevcut durum tespiti olarak ortaya konuldu. Bu durumu değiştirmek adına yapılabilecekler konusunda görüşler paylaşıldı.

Tüm önerilerin ortak paydası; kadın çalışmalarına katılan, kadın siyaseti üreten insan kaynaklarının sayıca yetersiz oluşu noktasındaydı. An itibarı ile yürüttüğümüz toplantının az sayıda kadının katılımı ile geçiyor oluşu bile bu gerçeği yadsınmaz bir biçimde ortaya serdi. Bu nedenle, kadın üyelerin komisyon toplantılarına katılımını sağlamak, ilgili ve istekli kadınların görev üstlenmeye hazır hale gelmesini sağlamak için tüm gücümüzle çalışmamız gerektiği konusunda birleştik.

İLK SÖZ VE SON SÖZ: DAHA FAZLA KADININ ÇALIŞMALARIMIZA KATILMASINI SAĞLAMALIYIZ.

TMMOB ve Odalar toplumumuzun bir yansıması, buradaki eril politikalar ancak kadınların daha fazla içinde yer alarak, görev ve sorumluluk üstlenmesi ile değiştirilebilir. Bu nedenle artık evde oturmak, hafta sonları sonu gelmez işlerin içinde kaybolmak,AVM gezmek vs. yok.

Tüm kadınları, yaklaşan genel kurul süreçlerini yakından takip etmeye, buldukları yerde toplumsal sorumluluk üstlenmeye çağırıyoruz. Bu bir.

İkincisi, plancı kadınlar olarak ne zamandır kadın kentlerden bahsediyoruz. Bu konuda zaman zaman konuştuk. Grafikler tasarladık.Yazı yazdık.Ama sistematik bir hale getirmediğimiz. Bu eksikliği en kısa sürede gidermeliyiz. Tüm şubelerimizde “Kadın dostu kentler yaşanabilir kentlerdir” atölyeleri kursak, kadınlar olarak belirli periyotlarla toplanıp buralardan gelen fikirleri derleyip toplayıp çiçeği burnunda belediye başkanlarına deklare etsek sonra da izlese iyi olur diye düşünüyoruz.

Üçüncüsü, kadın komisyonu olarak toplumsal cinsiyet eşitliği göstergeleri açısından odamızı inceleyip durumumuzu öğrenecek sonra da bunu genel kurul divanına sunsak nasıl olur diye sorduk. Bu da iyi bir fikir cevabını verdik. Genel kurulda geçen yıllar olduğu gibi kısır tartışmalara girmek yerine kadınlar tarafından ufuk açıcı, farkındalığı arttırıcı kürsü kullanımının çok yerinde olacağını düşünüyoruz.

TMMOB ŞEHİR **PLANCILARI ODASI** **KADIN** KOMİSYONU

Not:

Toplantılar dışında, ara zamanlarda tartışmalarımızı yürüttüğümüz ve haberleşmelere devam ettiğimiz mail grubumuza katılmak istiyorsanız aşağıdaki mail adresine yazmanız yeterlidir.

TMMOB_spo_kadinkomisyonu@googlegroups.com

TMMOB

3. KADIN KURULTAYI'NIN ARDINDAN

ayşe ışık ezer

y. şehir plancısı / deü-odtü '83 / tmmob yönetim kurulu üyesi /
çevre ve şehircilik bakanlığı / ankara

TMMOB 42. Dönem Genel Kurul Kararları çerçevesinde 2 yılda bir yapılması karar altına alınan, mühendis, mimar ve şehir plancısı kadınların sorunlarına ve çözüm önerilerine yönelik olarak düzenlenen 3. TMMOB Kadın Kurultayı 16-17 Kasım 2014 tarihlerinde Ankara'da İnşaat Mühendisleri Odası Teoman Öztürk Salonu'nda toplandı. 3. Kadın Kurultayı geçtiğimiz iki kurultayda da olduğu gibi Türkiye'nin dört tarafından gelen mimar, mühendis, şehir plancıları olmak üzere toplam 276 kadın delege ile toplanmıştır. Kurultay'a kadın örgütlerinden ve çeşitli kurumlardan 32 konuk katılmıştır.

Kurultayın Amacı

- Türkiye'de siyasi iktidarların ideolojik ve siyasi eğilimlerinin kadın hakları üzerindeki olumsuz etkilerinin irdelenmesi,
- Meslektaş bilinçlendirmesi ile meslektaş direnişi ve dayanışmasının sağlanması için gerekli farkındalığın yaratılması,
- Kadın mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma yaşamında ve toplumda karşılaştıkları sorunların belirlenerek çözüm önerileri oluşturulması ve mücadele-yöntemlerinin belirlenmesi,
- Kadınların karşı karşıya kaldığı hak kayıplarına karşı mücadele ve örgütlenme olanaklarının var edilmesi ve bunların hayata geçirilmesinde kadın meslektaşlarımızın aktif tutum almasının sağlanması

olarak belirlenmiştir.

Açıkça “kadın-erkek eşit değildir”, “kızlı erkekli aynı merdiveni kullanıyorlar”, “kızlı erkekli aynı evde kalıyorlar”, “her kürtaç bir Uludere'dir” demekle hiçbir sakınca görmeyen ve hamile kadınların sokağa çıkmasını gayri ahlaki bulan siyasi iktidar, son iki yılda sistemli bir şekilde gerici yaklaşımla harmanlayarak kız çocuklarının okutulmamasına, töre cinayetlerinin hala devam etmesine, iş yaşamında kadın istihdamının engellenmesine yol açan kadınlara yönelik cinsiyetçi anlayışını yeni yasal düzenlemelerde somutlaştırmaya devam etmektedir.

İktidar tarafından yasal düzenleme yapıma gereği dahi duyulmadan fiili durumlar yaratılarak kadının kimliğini yok eden, kadını aile içine hapseden ve kadın bedenini namus kavramının odağına koyan anlayışın/yaşam biçiminin topluma bir model olarak dayatıldığı bir dönemde; kurultay öncesi, kurultayın temel taşlarının döşendiği 15 yerel çalıştay yapılmıştır.

TMMOB 3. Kadın Kurultayı'nın, kapitalizmin tarihsel süreçte, kadın ile ihtiyaca bağlı olarak “ucuz emek - kutsanmış anelik” arasında kurduğu ikiyüzlü ilişkinin neo-liberal politikalarla ülkemize en somut şekilde yansıtıldığı bir dönemde düzenlenmesi Kurultayın önemini daha da arttırmaktadır.

Devletin hemen her kademesinde de artarak sürdürülen kadına yönelik ayrımcılığın yansımaları; yetki ve sorumluluk arttıkça kadın istihdamının düşmesinde, karar mekanizmalarında kadın varlığının yok denecek kadar azalmasında, kadınların sosyal statülerinin yaşadıkları ülkenin insani gelişmişliğinin göstergelerinden birisi olarak kabul edildiği BM'nin 2012-2013 İnsani Gelişmişlik Raporu'na göre Türkiye'nin 147 ülke içinde 133. sırada olmasında da açık olarak görülmektedir.

Maalesef ilk kurultaydan bugüne kadın sorunu üzerine bir arpa boyu yol almak şöyle dursun kadın hakları açısından ciddi

ve şehir plancısı tarafından 60 önerge üretilmiştir. Önergeler, Türkiye’de Kadının Durumu” ve “TMMOB’de Kadın Örgütlenmesi” olarak iki başlık altında, iki başlık altına girmeyenler ise “Diğer” başlığı altında gruplandırılmıştır.

Kurultay Oturumları

Kurultay, TMMOB 3. Kadın Kurultayı Düzenleme Kurulu Başkanı olarak benim konuşmamla başladı. TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet SOGANCI konuşmasında iktidarın kadını yok sayan politikalarına değinerek 3.sü düzenlenen kurultayın önemine vurgu yaptı.

Divan seçiminden sonra kurultayın sabah oturumu **“Türkiye’de Kadının Durumu”** başlığı altında Marmara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi Dr. Zeynep Beşpınar’ın **“Türkiye’de Kadın Politikaları-Gericilik ve Piyasacılık Sarmalında Kadınlar”** başlıklı sunumu ile tamamlandı.

Öğleden sonraki oturum başlamadan önce kurultayda alınan kararlar, TMMOB 3. Kadın Kurultayı delegeleri tarafından; *siyasi iktidarın sistemli bir şekilde gerici yaklaşımla harmanlanarak dayattığı ve kadını toplumsal yaşamın dışına iten politikaları üzerine bir basın açıklaması yapıldı.*

Öğleden sonraki oturumda KESK Kadın Sekreteri Canan ÇALAĞAN, **“Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Kadın Emeli”** konulu sunumunu gerçekleştirdikten sonra TTB Kadın Kolu’ndan Müge YETENER **“Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları”** başlığındaki sunumunu gerçekleştirdi.

Siyasi iktidarın baskıcı, dayatmacı yağma politikalarına karşı duruşun, mücadelenin ve özgürlük talebinin sembolü haline gelen **Gezi Direnişi’**nde TMMOB’li kadınların yüz akı Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şube Başkanı Beyza METİN ve Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi’nden Taksim Dayanışma Platformu Sözcülerinden Mücella YAPICI deneyimlerini kurultay katılımcıları ile paylaştı.

Birinci gün öğleden sonraki ikinci oturumda **“TMMOB’de Kadın Örgütlenmesi”** başlığı altında TMMOB Kadın Çalışma Grubu Başkanı Ülkü KARAALIOĞLU, **“Kadın Kurultayları ve Kadın Çalışmalarının Değerlendirilmesi”** başlıklı sunumunu gerçekleştirdi. Ben de, **“Örgütlenme ve Mücadele Olanakları”** başlıklı sunumumu yaptım. Öğleden sonra son oturum ise Adana, Ankara, Antalya, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Trabzon ve Zonguldak İl Koordinasyon Kurulları’nın yaptıkları çalışmalarını içeren sunumlarıyla sona erdi.

Kurultay Kararları

Kurultayın ikinci gününde ise 15 yerde düzenlenen yerel çalıştaylardan gelen önergeler tartışılarak oylanmıştır. 3. Kadın Kurultayı’nda;

“Türkiye’de Kadının Durumu” başlığı altında;

- Kadınların bedenleri ve yaşamları üzerinde karar hakkının yasaklanmasına yönelik tüm uygulamalara karşı TMMOB’nin içindeki kadın örgütlenmelerinin, kadın mücadelesinin tüm unsurları ile birlikte mücadele etmesi,
- Kadına şiddet sorununa yönelik çalışmalar yapılması ve kamuoyunda bu konuda bir farkındalık yaratılması,

- “Kadın Mücadelesi” ile ilgili her türlü mevzuatın elektronik ortamda yayınlanması,
- “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” konusunda, uzman konukların katkı ve desteği ile panellerin/sempozyumların gerçekleştirilmesi,
- TMMOB Cinsiyet Ayrımcılığı Takip sekretaryası çalışmalarının bültenler şeklinde yayımlanması,

“TMMOB’de Kadın Örgütlenmesi” başlığı altında:

- TMMOB Kadın Çalışma Grubu, İKK Kadın, Oda Kadın, Şube Kadın komisyonu üyeleri ve geçmişte bu organlarda çalışmış asıl ve yedek üyelerden oluşan TMMOB Genişletilmiş Kadın Çalışma Grubunun kurulması,

- TMMOB ve bağlı odalarında yönetim kurullarında görev alacak aday üyelerin ve Genel Kurulları’na katılan kadın delegelerin eşit temsiliyet ilkesi gözetilerek belirlenmesini sağlayacak düzenlenmelerin yapılması,
- Kadın çalışmalarının sürekliliğini sağlamak ve kadın politikalarının üretilmesi ve yaygınlaştırılması için iki yılda bir TMMOB Kadın Sempozyumunun yapılması

kararları alınmıştır.

TMMOB kadın örgütlenmesinin güçlenmesinde, ODA kadın çalışma grubu içinde yapılan çalışmalar kadar İKK kadın çalışma grubu ile TMMOB kadın çalışma grubu içindeki temsiliyetin, yerel çalıştaylara ve merkez kurultaya katılımın gerekli olduğu, ODA ölçeğinde yapılan çalışmaların görünür kılınması, yapılan çalışmalarını daha ileriye taşıma ve örgüt içinde paylaşma açısından önemli olduğunu bir kez daha hatırlatmak isterim.

Sonuç Bildirgesinde yer aldığı şekliyle;

Bundan sonraki mücadele, **kadının var olma** mücadelesidir.

Erkek egemen sınıfın çıkarlarına hizmet eden **cinsiyet ayrımcılığı** çözülmeden özgür ve eşit bir toplumun yaratılması mümkün değildir.

Savaşın, kadına yönelik her türlü ayrımcılığı ve şiddet ortamını güçlendirdiğini biliyoruz. Gericiliğin kadın özgürlüğüne bir tehdit olduğu bilinciyle, **kadını ret ve inkâr eden** her türlü ideolojiye karşıyız.

TMMOB **kadın ve erkeğin eşit bir şekilde**, yan yana yaşamın her alanını paylaşması ve omuz omuza mücadele etmesi gerektiğini savunmaya devam edecektir.

Biz kadınlar, kendi bedenleri üzerinden devam eden tüm dayatmacı ve baskıcı politikalara karşı toplumun tüm kesimleri ile birlikte sesimizi yükseltiyor ve diyoruz ki;

“Emeğimizden, kimliğimizden, bedenimizden elini çek!”

Kürtaj haktır karar kadınlarındır!

Söleyecek sözümüz, değiştirecek gücümüz var!

Yaşasın TMMOB, yaşasın örgütlü mücadelemiz!

Kadınlar örgütlü, TMMOB daha güçlü!

Kadınlar Örgütlenmeye, Mücadeleye...”

Kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşam içinde eşit olacağı “bir başka dünyanın” mümkün olduğu inancımızı bir kez daha vurgulayacağımız TMMOB 4. Kadın Kurultayı’nda buluşmak üzere.

Sevgiyle, dostlukla...

Röportaj

nehir yüksel

deü. ş.p.b. / şpo izmir şube 12. dönem başkanı / izmir

emel kayın

tmmob izmir ikk kadın
çalışma grubu üyesi / izmir

Yönetim binalarında, işyerlerinde, eğlence mekânlarında, sanat alanlarında, otobüslerde, hayatımızın içinde her yerde var olan koltuklara kim ve nasıl oturuyor? "Koltuk" adil paylaşılması gereken bir oturma, bir temsil yeteneği mi, yoksa toplumsal cinsiyet rollerinin, ahlaki saplantıların, iktidar hırslarının, yer kapma savaşının yansıması olan bir nesne mi? TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu "KOLTUĞUMA OTURMA" projesi aracılığıyla soruyor:

- ↳ Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım halleri ne şekilde varlık buluyor?
- ↳ Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerinin içerdiği anlamlar neler?
- ↳ Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerinin kadınlar gündelik hayatındaki yansımaları ne şekilde gerçekleşmekte?
- ↳ Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım halleri kadın hakları çerçevesinde değerlendirildiğinde hangi sorunlarla karşılaşmakta?
- ↳ Kentsel/kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"lara ilişkin toplumsal cinsiyet temelli paylaşım hallerine yönelik eşitsizliklerin giderilmesi için üstlenilmesi gereken bireysel, toplumsal, kurumsal sorumluluklar hangileri?

EŞYANIN, MEKÂNIN, HAYATIN, ZAMANIN ADİL PAYLAŞILDIĞI BİR DÜNYA İÇİN: **KOLTUĞUMA OTURMA!**

TMMOB İZMİR İKK KADIN ÇALIŞMA GRUBU ADINA BİLGİ VE İLETİŞİM
Emel Kayın | emel.kayin@yahoo.com
Ayşegül Akıncı | aysegula2000@yahoo.com
Ferda Yamanlar | ferdayamanlar@yahoo.com

Grafik Tasarım | Nürcan Durmaz
2013-2014 | İzmir

TMMOB İZMİR İKK KADIN ÇALIŞMA GRUBU

Kadın haklarına yönelik yürütülen sistematik saldırılara karşı mücadelenin farkındalığını arttırmak amacıyla TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından hazırlanan 'Koltuğuma Oturma' Projesi, Kasım ayı içerisinde İzmir'de gerçekleştirilen TMMOB İzmir 2. Kent Sempozyumu'nda Kentsel Mekân-Kadın İlişkisinde Gündelik Haklar başlığı altında Emel Kayın tarafından bizlerle paylaşıldı. Bu kapsamda gelişen oturumda; yerel ve kamusal hizmet alanlarını toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayarak geliştirmeyi amaçlayan, cinsiyete duyarlı ve farklılaşan taleplere cevap veren bir yerel yönetim anlayışının tüm toplumun hakkı olduğu gerçeği dile getirildi.

Nehir Yüksel: TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu tarafından yürütülmekte olan "Koltuğuma Oturma" projesinin amacı konusunda bilgi verir misiniz?

Emel Kayın: Kadının sosyo-ekonomik, kültürel, politik vb. alanlardaki mücadelesinin tarihi, önemli kazanımlar içerse de bu alandaki sorunların varlığı derinleşerek sürmekte. Psikolojik/ ekonomik/ bedensel şiddet, ayrımcılık, taciz, istihdam vb. konular kadın gündeminin önemli bir bölümünü kaplarken toplumsal cinsiyet rollerinin gündelik hayattaki kimi sorunlu yansımaları genel dikkatin dışında kalıyor. Kadının kentsel mekânda dolaşma hakkından çalışma hakkına, yönetsel kademelerde görev alma hakkından mekânı biçimlendirme hakkına, eğlenme hakkından söz söyleme hakkına uzanan bir dizi hakkı sürekli zedeleniyor. TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun "Koltuğuma Oturma" Projesi, kadının kentsel-kamusal mekândaki gündelik var oluşuna ilişkin küçükmüş gibi görünen ancak bütüncül bir biçimde bakıldığında büyük olan sorunları "koltuk" metaforu üzerinden tartışmayı ve sorunların giderilmesine yönelik öngörüler geliştirmeyi amaçlıyor.

Nehir Yüksel: Peki, proje süreç içeriğinde nasıl gelişti? Biraz bahseder misiniz.

Emel Kayın: TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun proje kapsamındaki ilk etkinliğini "TMMOB İzmir 2. Kent Sempozyumu"ndaki bildiri sunumu oluşturdu. Projenin kentsel-bilimsel literatürde yer bulmasını amaçlayan ve grup temsilcisi olarak tarafımdan hazırlanan bildiri, kentsel mekân-kadın ilişkisine yönelik meseleleri kuramsal çerçevede tartıştıktan sonra örneklem olarak TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun "Koltuğuma Oturma Projesi"ni irdelleyen bir kurgu taşıyor. "Kentsel Mekân-Kadın İlişkisinde Gündelik Haklar ve TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubunun Koltuğuma Oturma Projesi" başlıklı bildirin ilk bölümünde "koltuk" kavramı, fiziksel, kültürel, temsili vb. boyutlarıyla irdelenirken, ikinci bölümde hayatın çeşitli alanlarındaki koltukların "toplumsal cinsiyet" temelli paylaşımı ve bu kapsamdaki sorunlar ele alınıyor. Bildirin üçüncü bölümünde ise TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun "Koltuğuma Oturma" projesi kapsamında yapacağı çalışmalar dile getiriliyor. TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun ikinci etkinliği "Koltuğuma Oturma" projesi hakkında yaygın bilgi aktarılması ve proje ile ilgili görsel dökümanın paylaşılması yoluyla gerçekleştirildi. Grup üyelerinin katılımıyla hayata geçirilen bu çalışmada üyeler kentin çeşitli mekânlarında dolaşarak, meslek örgütleri ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile politikacılar ve gazetecileri de içeren çok sayıda kentli bireye projenin temel yaklaşımlarını anlattılar.

-Nehir Yüksel: Kentsel-kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"ların toplumsal cinsiyet temelli içeriği nedir? Kadın hakları açısından değerlendirildiğinde hangi sorunlardan söz edebiliriz?

-Emel Kayın: "Toplumsal cinsiyet" kavramı, cinsiyeti fiziksel olmanın ötesinde toplumsal kabuller, algılar, davranışlar, yönlendirmeler kapsamında anlamlandırıyor. Kadın "ev" ile özdeşleşen iç mekândan çıkıp dışarıya olarak nitelenebilecek "kamusal mekân"a dâhil olmak istediğinde, tarih boyunca sorunlarla karşılaştı. Geleneksel dokularda kadının evin kapısının önünde, erkeğinse kahvehanede sosyalleşmesi, evin misafir odasında başköşedeki koltuğun çoğunlukla erkeğe tahsis edilmesi, otomobilin sürücü koltuğunun yaygın biçimde erkek alanı olarak algılanması, otobüste erkeklerin genelde yayılarak kadınların ise büzüşerek oturmaları gibi durumlar, "koltuk" ve "toplumsal cinsiyet" arasındaki ilişkiyi gösteren örnekler. Yönetim mekânları kadınlar için hâlâ dışlayıcı, parklar/meyhaneler onlar için hâlâ tekinsiz, gece kadınlar için hâlâ karanlık ve korkulu. Sanatın, politikanın, medyanın sahnesi erkek egemen bir düzen tarafından inşa edilirken sahnedeki az sayıdaki kadın güçlükle elde ettikleri koltuklarını koruyabilmek adına çoğu kez hemcinslerine vurmaktalar.

-Nehir Yüksel: Kentsel-kamusal mekânlarda yer alan "koltuk"lar kapsamındaki cinsiyet temelli eşitsizliklerin giderilmesi için üstlenilmesi gereken bireysel ve toplumsal sorumluluklar nelerdir?

-Emel Kayın: "Koltuk" ve "toplumsal cinsiyet" ilişkisi çerçevesinde; kamusal mekânda, gündelik yaşantıda, sosyo-ekonomik, kültürel, politik zeminlerde var olan eşitsizliğin görünür kılınması ve ortadan kaldırılması konusunda çok yönlü çalışmalara ihtiyaç var. Kentsel mekândaki maddi ve temsili "koltuk"ların erkek egemen paradigma paralelinde kullanılmakta oluşuna yönelik toplumsal ve bireysel farkındalık yaratılmalı. TMMOB İzmir İKK Kadın Çalışma Grubu'nun "Koltuğuma Oturma" projesi, sözü edilen farkındalığın oluşturulması için başta yerel yönetimler olmak üzere "kent ve kadın" sorunuyla ilgilenebilecek tüm kurumsal, toplumsal, bireysel yapılara bir "çağrı" niteliğini taşıyor.

KARAR MEKANİZMALARINDA KADIN

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), 81 İl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesini, Ocak 2014 tarihinde yayımladı. Temel bulgular, TEPAV toplumsal cinsiyet eşitliği karnesi, 81 ilde göstergelerle kadın, hizmet alanlarının değerlendirilmesi bölümleri altında hazırlanan rapor, bu alanda araştırma yapanlara çok değerli veriler sunuyor. Biz de yaklaşan seçimler nedeniyle karar mekanizmalarında katılım ile ilgili bulguları sizlerle paylaşmak istiyoruz.

1985 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni (CEDAW) imzalayıp 1986' da yürürlüğe koymuş olan Türkiye'de kadınların merkezi devlet organlarında ve yerel yönetimlerdeki temsili halen çok düşük düzeydedir. Raporda sık sık toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili yapılan araştırmalara veri hazırlama konusunda da önemli eksiklikler olduğu hususuna dikkat çekilmektedir. Yerele gidildikçe veri yokluğu, azlığı ve toplumsal cinsiyete duyarlı veri sınıflandırması yapılmadığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyete duyarlılık konusunda gelişmeler kaydedilmiş olmasına rağmen veri üretilmesi konusunda bir süreklilik olmadığı ve kesintiler olduğu göze çarpmaktadır.

Kadınların siyasi katılımına il bazında baktığımızda ağırlıklı olarak Doğu ve Güneydoğu bölge illeri daha aktif ve katılımcı bir tablo sergilerken, Ege ve Akdeniz bölge illerinde ise düşük bir katılım göze çarpmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde kadın okuryazarlığı ve üniversite mezunu kadın oranı düşük olmasına rağmen katılımın yüksek olması kayda değer bir durumdur.

2011 Haziran Genel Seçim sonuçlarına göre parlamentodaki kadın temsil oranı, illere göre büyük farklılık göstermektedir. En yüksek temsil oranı %50 ile Diyarbakır ve Iğdır'da gerçekleşirken, Adana ve Antalya %7,14 oranıyla son sırada yer almaktadırlar. Diyarbakır ve Iğdır'dan sonra parlamentoda kadın temsili en yüksek olan iller %33,33 ile aynı sırada bulunan Siirt, Mardin, Tekirdağ, Uşak, Eskişehir, Aksaray ve Kars'tır. En düşük katılım oranları ise sırayla Şanlıurfa (%8,33), Mersin (9,09), Kocaeli (9,09), Manisa (10), Kayseri ve Samsun (%11,11), Kahramanmaraş (%12,5) ve Aydın'dadır (%14,29).

Parlamentoda temsil oranına bakılırken kadın milletvekili sayılarına da bakmak gerekmektedir. Temsil oranı sıralamasında aynı sırada bulunan Diyarbakır'da 10 milletvekilinden 5'i kadın iken, Iğdır'da 2 milletvekilinden 1'i kadındır. Daha derinlemesine değerlendirmeler yapılırken ise partilerden aday adayı olmuş/gösterilmiş olan kadın erkek sayısına ve bunlardan kaçının parlamentoya girdiğine bakılarak seçim sürecinin daha bütünsel olarak ele alınması sağlıklı olacaktır.

Yerel yönetimler düzeyinde kadınların siyasal katılımını anlamak için İl Genel Meclisleri ve Belediye Genel Meclislerindeki kadın temsil oranına bakılmıştır. 46 İl Genel Meclislerinde en yüksek kadın temsil oranı Eskişehir (%12,5), Diyarbakır (%10,45) ve Aksaray'da (%10), en düşük temsil Düzce (0,05), Bursa (1,25) ve Balıkesir'de (%1,75) gerçekleşmiştir. Belediye Genel Meclisleri'ndeki kadın temsil oranı İl Genel Meclisleri'nden daha yüksek olsa da cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından iyi bir resim arz etmemektedir. En yüksek kadın temsil oranı Diyarbakır ve Tunceli Belediyeleri'nde görülmektedir (%26,67). Bunları Iğdır (%23,08), Mardin (%23,08), Batman (21,05), Hakkâri (%20), Rize (%19,23) belediye meclisleri takip etmektedir. Belediye meclislerindeki en düşük kadın temsili ise Sakarya (%2,33), Adana (%2,94), Karabük (%3,13), Hatay (%3,13), Kars (%3,85), Kırşehir (%3,85), Kilis (%3,85), Samsun'da (%4) görülmektedir.

1 Raporun tamamını okumak için: http://www.tepav.org.tr/upload/files/haber/1391012395-8.81_il_icin_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Karnesi___Taslak.pdf

Kadınların yerel yönetime katılımına partiler bazında baktığımızda 2009 yerel seçimlerinde belediye başkanı olmuş 26 kadından 12'sinin BDP'li, 6'sının CHP'li, 5'inin AKP'li, 1'inin DP'li, 1'inin BGMZ ve 1'inin de MHP'li olduğu görülmektedir. Siyasi partilerin hepsi kadın üye sayılarını paylaşmadıkları için sağlıklı bir aktif üye ve lider pozisyonunda kadın oranı değerlendirmesi yapmak güç olmaktadır. Partiler özelinde yapılabilecek değerlendirmeler ve illerdeki genel politik hareketlilik hakkındaki bilgiler ışığında kadınların siyasi katılımına dair daha somut yargıda bulunmak mümkün olabilir. Ancak erkekler ile karşılaştırıldığında, 2009 oranları 2004'ten görece daha iyi olsa bile, kadınların siyasi katılımları düşük seviyededir.

2004-2009 Sonuçlarının Kadın Erkek Açısından Karşılaştırılması

	Belediye Başkanı Sayısı 2004	Belediye Başkanı Sayısı 2009	Belediye Meclis Üye Sayısı 2004	Belediye Meclis Üye Sayısı 2009	İl Genel Meclis Üye Sayısı 2004	İl Genel Meclis Üye Sayısı 2009
Kadın	18	26	817	1340	57	110
Erkek	3207	2922	33660	30450	3151	3269

Kadınların, siyasi partilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda söylemlerinden çok aday belirlemedeki ve kadınlara alan açma noktasındaki icraatlarına bakarak değerlendirme yapmasında yarar var. Mevcut veriler kadınların siyasi partiler içinde örgütlenmelerinin; kadın kolları düzeyinde kaldığını, karar mekanizmalarının içinde olmadığını göstermektedir.

31.12.2013 tarihi itibarıyla TMMOB Şehir Plancıları Odası;

kadın üye sayısı:	2919
erkek üye sayısı:	2535
kamu sektöründe çalışan kadın üye sayısı:	1896
özel sektörde çalışan kadın üye sayısı:	1023
emekli- işsiz -iş bilgisi beyanı olmayan kadın üyeler sayısı:	467

TMMOB Şehir Plancıları Odası'nda; Genel Merkez (Ankara) ve İzmir Şube'nin Kadın Çalışma Grubu vardır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yeni Dönem Yönetim Kurulu Üyeleri Kadın-Erkek Sayısı Oranları

ŞEHİR PLANCILARI ODASI ŞUBELER YÖNETİM KURULU ÜYELERİ	KADIN SAYISI	ERKEK SAYISI	%
Adana	4	10	28,50
Ankara	6	8	42,85
Antalya	7	7	50,00
Bursa	4	10	40,00
İstanbul	6	8	42,85
İzmir	6	8	42,85
Kayseri	3	11	27,27
Konya	3	11	27,27
Samsun	4	10	28,50
Trabzon	2	12	16,66
Toplam	45	95	32,14

YEREL YÖNETİMLERDE KADINLARA YER AÇMAK

L. yıldız tokman

odtü şbp 79 / cinsiyet eşitliği izleme derneği (ceid)
yönetim kurulu başkanı / ankara

Son 10 yıldır yerel siyaset alanında kadın örgütleri olarak yaptığımız çalışmaların/çabaların bizleri pek de ileri götürmediği/götüremediği görülüyor. Yerel seçimlere çok az bir zaman kala siyasi partilerin açıkladığı yerel yönetici adayları profilleri bunun açık kanıtı. Büyük bir olasılıkla bu seçim sonucunda da kadınların yerel yönetimlerde katılım ve temsilinin artmayacak olması bir yana, adayların kadınların hayatlarına nasıl dokunacağına ilişkin duyulan sözler, vaat edilen politikalar yetersiz hatta yok denecek kadar az. Bu konuda tek olumlu gelişme, kadınların yerel siyasette etkin olmaları için yıllardır çabalayan kadın örgütlerinin yanında **meslek odaları kadın komisyonlarının** da yer almaya başlaması.

Kadın örgütleri olarak kadınların yerel siyasette katılım ve temsilini artırmak amacıyla yıllardır yinelediğimiz/yaptığımız, bu alanda kadınların var olmasına yönelik eğitim çalışmaları için hazırladığımız yayınlar ne yazık ki hala amacına ulaşmış değil!

Bu yazı; belediye yasalarını² kadınların insan hakları ve kentli hakları bağlamında; kadınların hemşehrilik haklarından başlayıp, belediyelerde kadın erkek eşitliği birimleri kurulmasına kadar uzanan bir çerçevede irdeleyerek, mevcut yasalar kapsamında örgütlü kadınlar olarak yerel yöneticilerden hak temelli taleplerimiz ve kuracağımız işbirlikleri için yerel yönetimlerde kadınlara yer açmanın yollarını tartıştırmayı amaçlamakta.

Hiç şüphe yok ki, değişmeyen/değiştirilmek istenmeyen siyasi partiler ve seçim yasaları ile siyasi partilerin süregelen eril siyaset yapma alışkanlıkları/tercihleri çerçevesinde, yerel yönetimlerde açabildiğimiz yer yetersiz ve sınırlı olmaya mahkûm.

Kadınlar da HEMŞEHRİ mi?

İlgili madde: 5393/Md 13 (Hemşehri hukuku)

“Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.”

“Belediye, hemşehriiler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.”

- 1 Türkiye'nin farklı bölgelerinde belediyeler ve kadınlarla yaptığımız eğitim çalışmalarında temel aldığımız yerel yönetimlere ilişkin yasal düzenlemeleri içeren çalışmayı 6360 sayılı yasanın getirdiği değişiklikleri de yansıtacak şekilde güncellemeye çalıştım. Ayrıntılı bilgi için “Tokman, L.Yıldız-Kendirci, Sema (2005) “**Yerel Yönetimlere İlişkin Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Kadınlara Yer Açmak**” Yarın İçin Bugünden Kampanyası Eğitim Dizisi, KADER, Ankara” kitabına bakabilirsiniz.
- 2 **5393 sayılı Belediye Kanunu** (13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı), **5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu** (23.07.2004 tarih ve 25531 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı), **6360 sayılı 13 ilde Büyükşehir ve 26 ilçe kurulması hakkında Kanun** (6.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı)

Yerel yönetime katılım ve hizmetlerden yararlanmayla ilgili olarak **“hemşehrilik”** (kenttaşlık) hukuku çerçevesinde getirilen **“hak”** tanımı o yerleşmede yaşayan herkesi içerir. Ancak **kadınları gerçek anlamda içerebilmesi**, kadınların yaşam koşullarına uygun katılım ve hizmet düzenlemelerinin düşünülmesine bağlıdır. O yerleşmede yaşayan kadınların, bir başka deyişle **“kadın hemşehriler”**’in, diğer hemşehriler gibi yerel hizmetlerden yararlanma, yerel yönetimlerin kararlarına katılma ve yerel etkinlikler hakkında bilgilendirme hakkı vardır.

Kadınların hemşehrilik haklarının yardımlarla sınırlı olmadığı, bunun belediyeyle karşılıklı bir hak ve görev ilişkisi olarak tanımlanması gerektiği unutulmamalıdır.

Yine, belediye hemşehriler arasında sosyo-kültürel ilişkileri geliştirmek amacıyla yapacağı çalışmalara, mutlaka kadın sivil toplum kuruluşlarının katılımını sağlamalıdır.

Yerel Yönetimlerin Kadınların Gereksinmelerini Anlaması

İlgili madde: 5393/Md. 15

“Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir”

Yerel hizmetlerin her iki cinsine yönelik olarak eşit sunumunun sağlanabilmesi kadınların ve erkeklerin isteklerini doğrudan dillendirebilmesine bağlıdır. Bunun için; **kamuoyu yoklaması ve araştırmalar genellikle yapılagelmediği gibi, geleneksel “hane reisi” ile görüşme yöntemiyle değil, kadınlarla da yüzyüze görüşerek yapılmalıdır.** Bunun yanında yerel yönetimlerin, kadınların yerel gereksinmelerine yönelik sınırlı sayıda mevcut araştırmalardan yararlanmaları, üniversitelerle ve kadın kuruluşlarıyla işbirliği içinde, özellikle toplum merkezleri-kadın dayanışma merkezleri gibi “kadın mekanları”nda eylem-yönelimli araştırmalar yürütmeleri ve / ya da söz konusu merkezlerde açığa çıkan gereksinimleri buraların yöneticilerinden öğrenip dikkate almaları gerekir.

Mahallenin Kadınlar İçin Önemi

İlgili madde: 5393/Md. 9 (Mahalle ve yönetimi), 3 ve 4üncü paragraflar;

“Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür.

Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkanları ölçüsünde gerekli aynı yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallenin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.” (Ek cümle: 12/11/2012-6360/15md.) Belediye sınırları içinde nüfusu 500’ün altında mahalle kurulamaz.

Kadınların, **yerel hizmet ve olanakların mahalle ölçeğine değin yayılmış olduğu bir yapıya** gereksinimleri vardır. Bu gereksinme, yoksul ve kent merkezinden uzak yerleşim alanlarının temel hizmet ve altyapı olanaklarından yoksun kaldığı durumlarda özellikle artar. Aynı şekilde **yönetime katılım olanaklarının da tıpkı yerel hizmetler gibi mahalle ölçeğine değin yaygınlaştırılması gerekir.**

Yerel yönetimlerin **“semt birimleri”** oluşturması, hem hizmetin mahalleye götürülmesi, hem de bu birimlerde etkin rol alan kadın ve kadın örgütlerinin mahallelerini ilgilendiren kararlara katılımını kolaylaştırıcı bir düzenlemedir. Bu uygulamayı başarıyla sürdüren belediye sayısı giderek artmaktadır.

Yasal düzenlemenin etkinlik kazanabilmesi için; muhtarların **“mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları”** nasıl belirleyecekleri ve belediyelerin, **“kararlarında mahallenin ortak isteklerini göz önünde bulundurma ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışma”** yöntem ve araçlarının neler olabileceğinin yerel yönetimler ve yerel sivil toplum örgütleri işbirliği içinde tanımlanması gerekir.

Kadınların Aile İçinde Sorumlu Tutulduğu Hizmetler Gerçekte Kamusal Hizmetlerdir

İlgili maddeler: 5393/Md.14.(b) bendi
(...)(1) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir; her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. (Değişik ikinci cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) Gerekli olduğu takdirde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine aynı ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar; her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler; yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir. (2)
.(.....)Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.
(.....)Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli,yaşlı, düşükün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır. (3)
Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.
5216/Md. 7
“[Büyükşehir Belediyeleri]
(v) bendi - Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.
(1) Bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “Okul öncesi eğitim kurumları açabilir;...” ifadesi Anayasa Mahkemesi’nin 24/11/2007 tarihli ve E. 2005/95, K. 2007/5 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.
(2) 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanununun 17 nci maddesiyle bu bendin birinci cümlesinde yer alan “sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir;” ibaresinden sonra gelmek üzere “mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir;”ibaresi eklenmiştir.
(3) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “özürlü” ibaresi “engelli” şeklinde değiştirilmiştir.

Kadınların ekonomik hayata katılımını engelleyen en önemli unsurlardan biri onların ailede çocuk, hasta ve yaşlı bakımından sorumlu tutulmalarıdır. Bu sorumluluk nedeniyle ev dışında çalışmak isteyen ya da çalışmak zorunda olan pek çok kadın, çocuk, hasta ve yaşlılara yönelik kamusal hizmetlerin yetersizliğinden, bu isteğinden vazgeçmek zorunda kalmaktadır. Yerel yönetimlerin bu konuda etkin rol üstlenmesi, kadınların istihdama katılmasını sağlayıcı ve onlarla birlikte bakımından sorumlu tutulageldiği kişilerin de yaşam kalitesini yükseltici en önemli unsurlardan biri olacaktır.

Yasal düzenlemelerle; yerel yönetimlerin görevleri olarak belirlenen bu hizmetlerin yapılması için zorunluluk getirilmemesi, ancak imkân tanınması bu konuda alınacak kararlarda kadın örgütlerinin yerel yönetimlerden istekte bulunması ve işbirliği önermesini gerekli kılacaktır.

Yerel Yönetimlerin Kadınları Şiddetten Koruması

İlgili madde: 5393/Md 14. (a) bendi
...“Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar”
“Acil yardım,kurtarma ve ambulans,...sosyal hizmet ve yardım... hizmetlerini yapar, yaptırır”
Mülga son cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) (...)(Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler

1580 sayılı eski Belediye Kanunu’nun 15/48. maddesinde, belediyelerin görevleri arasında “kimsesiz kadın ve çocukları koruma” da sayılmıştı.

90’lı yıllardan başlayarak kadın sivil toplum örgütlerinin konuyu sorun olarak dile getirmeleri sonucunda, kadınların gerek kent içinde gerekse aile içinde şiddete karşı korunmasına ilişkin olarak; yerel yönetimlerle kadın örgütleri işbirliğinde **sigınma evleri** ve merkezi yönetimin konuyla ilgili kurumu olan SHÇEK bünyesinde **kadın konukevleri** açılması gerçekleşmiştir. Ancak bu uygulamalar sayı ve nitelik olarak yetersiz olup sürekliliği sağlanamamıştır.

5393 sayılı belediye yasasıyla getirilen hükmün, ilk kez büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 50.000 den fazla olan belediyeler için açık bir yasal sorumluluk tanımı yapmış olması önemli olmakla birlikte bu kapsamdaki belediyelerin çoğunluğunun, yasal zorunluluk getirmediği için bu görevlerini yerine getirmediği görülmüştür. 6360 sayılı yasa ilk defa nüfusu 100.000 den fazla olan belediyeler için konuk evi açmayı zorunlu kılmıştır.

Ayrıca yasadaki **“sosyal hizmet ve yardım”** ifadelerinin aile içi şiddete karşı koruma önlemleri çerçevesinde yorumlanması olanaklıdır. Bu bağlamda **Toplum Merkezleri, Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezleri** uygulamaları, özellikle kadına yönelik şiddet konusunda kadın örgütleriyle yerel yönetimler arasında işbirliği için uygun ortam oluşturmaktadır.

Kadınların Kenti Rahat ve Güvenli Dolaşabilmesi

İlgili maddeler: 5393/Md. 15 (Belediyenin yetkileri ve imtiyazları), (f) ve (p) bentleri ve sondan 5inci paragraf;
“(f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdukmak, işletmek ve işlettirmek.
(p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.
5393 /Md. 51 (Zabitanın görev ve yetkileri);
“Belediye zabıtası, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular.
Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır.
5216 / Md. 7
“Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:
(...)
(f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.
(g) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak...
(...)
(k) Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.
(...)
(p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdukmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek.”
5216 /Md. 9 (Ulaşım hizmetleri);
“Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla, büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı ulaşım koordinasyon merkezi kurulur. Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım koordinasyon merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun) temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.
Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

Kadınlar genellikle toplu taşıma araçlarını kullanarak ve / ya da yaya olarak kent-içi yolculuk yapmaktadırlar. Bu nedenle toplu taşımacılık ve yaya düzenlemelerinin niteliği, kadınların mekânsal ve toplumsal hareketliliğini belirleyen unsurlardan biridir.

Yerel yönetimler kadınlar için yaya yolu düzenlemelerinin, otobüs saatleri ayarlamaları, özel otobüslerde de kullanılan tek tip kart uygulamaları vb. kolaylıklar getirebilir.

Kadınların mekânsal ve toplumsal hareketliliklerini sınırlandıran en önemli etmenlerden biri de yollar, caddeler ve parklar da dâhil olmak üzere kentin kamusal mekânlarını, özellikle belli bir saatten (hava karardıktan) sonra kullanamamalarıdır. Bu, mekânın adil ve eşitlikçi kullanılabilirdiği düşüncesini zedelediği gibi, kadınların bedensel ve ruhsal bütünlüklerini de tehdit altında bırakmaktadır.

Ayrıca **yasalarla getirilen düzenlemeler; kadınların ulaşım, dolaşım ve güvenlikle ilgili olarak belirtilen özgül konuları dikkate alarak değerlendirilmeli, özellikle yerel yönetimlerin yürüttüğü hizmetler özelleştirilirken yapılacak alt-düzenlemelerin yanısıra imtiyaz, kiraya verme, hizmet satın alma uygulamalarında da kadınları güçlendirici önlemler yer almalıdır.**

Kadınların Konut Edinme Hakları

İlgili madde; 5393 /Md. 69 (Arsa ve konut üretimi)
“Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir.
Belediye, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir.
Arsalar hariç üretilen konut ve işyerlerinin satışı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. O belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya onsekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledileceklere ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsis yapılabilir. Durumları 775 sayılı Gecekondu Kanununun 25 inci maddesine uyan kimselere de bu maddeye göre arsa ve konut sağlanabilir. Bu fıkranın uygulama esasları, İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak çerçeve yönetmeliğe uygun olarak belediye meclisleri tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

Türkiye’de kadınlar taşınmazların ancak %9’una sahiptir. Oysa herkesin konut edinme hakkı anayasal güvenceye bağlanmıştır. Yerel yönetimlerin bu konudaki yükümlülükleri yeni yasada açıkça belirtilmiştir. Yerel yönetimlerin bu çerçevede tahsis edeceği arsa ve yapacağı konutlarda seçenek, çeşitlilik ve erişilebilirliği artırması, sosyal ve ekonomik olanakları kısıtlı olan kadınların haklarını pazar mekanizmasına bırakmayarak kadınlar için belli oranda arsa ve konut ayırması, bunun önceden belirlenmiş bir **‘kadının konut edinme hakkı kotası’** kapsamında yapılması mümkündür.

Yerel Meclislere Kadın Katılım ve Temsili

İlgili maddeler: 5393 /Md. 20 (Meclis toplantısı), 3üncü ve 4üncü paragraflar;
“... Toplantının yeri ve zamanı mutad usullerle belde halkına duyurulur.
Meclis toplantıları halka açıktır.”
5216 /Md. 20 (Meclis toplantısı), son paragraf;
“... toplantının yeri ve zamanı mutad usullerle belde halkına duyurulur.”
5393 /Md. 21 (Gündem) İnci paragraf;
“... gündem, ... çeşitli yöntemlerle halka duyurulur.”
5393 /Md. 23 (Meclis Kararlarının Kesinleşmesi), son paragraf;
“Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.”
5393 /Md. 24 (İhtisas komisyonları) 5, 6 ve 7inci paragraflar;
“Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.
Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir.
Komisyon raporları alenîdir; çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.”
5216 /Md. 15 (İhtisas komisyonları),3 ve 5inci paragraflar; “Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Gündem-

deki konularla ilgili olmak üzere; kurum temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikalar (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun, sendika konfederasyonunun bulunduğu yerde konfederasyonun) ve uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile davet edilen uzman kişiler, oy hakkı olmaksızın ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek maliyet bedeli karşılığında verilir.”

Yerel yönetimlerin seçilmiş organlarında kadın temsil oranı son derece düşüktür. Kadınların, söz konusu temsil yapısı daha eşitlikçi bir niteliğe ulaşana değin, **kadınların sorunlarını ve gereksinimlerini yerel meclislere taşımada yarar sağlayacak bir araç ve yerel yönetimlerin, kadın kuruluşlarıyla sistematik bir ilişki ve iletişim geliştirmesinin bir yolu olarak da ilgili kadın örgütlerinin yerel meclis toplantılarını sürekli olarak izlemesi, yerel ihtisas komisyonlarına katılması olanaklıdır.** Ülkemizde gönüllü kadın örgütlenmeleri önemli bir yaygınlığa erişmiştir. Yerel düzeydeki bu gönüllü örgütler önemli işlevleri yerine getirmektedir. Bunlar; mesleki beceri kazandırma etkinlikleri, okuma yazma kursları, hane-içi şiddetle ilgili danışmanlık ve yönlendirme, kültürel etkinlikler gibi kadınlara yönelik hizmet açığını kapatmaya çalışan kadınları güçlendirici çalışmalardır. Kadınların yaşamları, sorunları ve gereksinimleriyle ilgili önemli bir bilgi ve deneyim birikimine sahiptirler. Ancak, kadın örgütleriyle yerel yönetimler arasındaki ilişkiler, hem hizmet sunumunda işbirliği anlamında, hem de bu örgütlerin birikimlerine başvurmak anlamında, ender olarak güçlü ve sürekli olabilmektedir.

Stratejik Planlarda Kadın Bakışı

İlgili maddeler: 5393 /Md. 41 (Stratejik plan ve performans planı);
“Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar.
Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.
Nüfusu 50.000’in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.
Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.”

Stratejik plan; kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ve kaynak dağılımlarını içeren plan olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda; bir politikalar, programlar, projeler ve uygulamalar bütünüdür. Yerel yönetimler stratejik plan yoluyla kaynaklarını en verimli şekilde ve belli öncelikler çerçevesinde hizmet alanlarına yönlendirerek, beldede yaşayan bütün hemşehrilerin üzerinde anlaştığı ortak geleceğe ulaşabilirler. Stratejik planın hazırlanma ve uygulama sürecinde kadın örgütleri de yerleşmenin geleceğine ve kadınlara yönelik yerel hizmetlerin önceliklerine ilişkin olarak görüş bildirebilirler. **“cinsiyete duyarlı stratejik plan”** ve **“cinsiyete duyarlı bütçe”** yapılmasını sağlayabilirler.

Kent Konseyleri ve Kadın Meclisleri

İlgili madde: 5393 /Md. 76 (Kent Konseyi);
“Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.
Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.
Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usulü ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.”

“Kent konseyleri”nin yasaya girmeden önce de, bazı yerel yönetimlerde belediye başkanı ya da valinin insiyatifıyla oluşturulduğu bilinmektedir, bu yerleşmelerde, kent konseyleri ve bazı kent konseylerinin bünyesinde de **“kadın meclisleri”**, **“kadın komisyonları”** ya da **“kadın platformları”** kurulmuştur.

Çalışmaların önemli başarılar elde ettiği yerleşimlerde, yerel kadın örgütlerinin katılımının önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.

Kent yönetimine katılım açısından, yerel kadın örgütlerinin kent konseylerine katılmaları; örgütlerin kent konseyindeki rolünün açıkça belirlenerek, kadın meclislerinde alınan kararların belediye ve il genel meclisi kararlarına yansımaları sağlandığı sürece etkili ve anlamlı olacaktır. Bunun yanında, kadın **meclisleri ve kent konseyinde yer alan kadın örgütleri ile yerel meclisler arasında sürekli bir iletişim kurulması da önemlidir.**

Kadınların Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılımı

İlgili madde: 5393 / Md. 77 (Belediye hizmetlerine gönüllü katılım);

“Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özür-lülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular. Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usûl ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “özür-lülere” ibaresi “engellilere” şeklinde değiştirilmiştir

Yerel hizmetlere gönüllü katılım, yasal düzenlemelerde her düzeyde (il, büyükşehir belediyesi, belediye) yer almaktadır. Gönüllü katılımın kuralları İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenmiştir. İlgili yönetmelikle, yerel yönetimler bünyesinde bu çalışmalarla ilgili bir birim görevlendirilmektedir.

Gönüllü olarak katılınabilecek yerel hizmetlerin hedef grubu kapsamında; yaşlılar, özür-lülere, yoksullar, kadın ve çocuklar gibi yerel hizmetlerden en az yararlanan grupları belirlerken, **bu grupların yasal haklarını bir anlamda kamu hizmeti olmaktan çıkarıp gönüllülerin (bireysel ya da örgütlü) inisiyatifine bırakma tehlikesini taşımaktadır.**

Yerel hizmetlere katılım yerel yönetimler ile sivil örgütler arasında imzalanacak bir protokol çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

Kadın sivil toplum örgütlerinin yerel hizmetlere katılmada, gönüllü katılacakları hizmetlere ilişkin olarak yerel yönetimlerden istekte bulunmaları gerekmektedir.

Yerel kamusal hizmetlerin tümüyle gönüllülük esasıyla yürütüleceğini varsaymak yerine, bunu, yerel yönetim-sivil toplum örgütü işbirliğine açık bir yönetim anlayışı olarak algılamak doğrudur.

Yerel Yönetimlerde Yeni Yapılanmalar: Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonları /Birimleri

İlgili maddeler: 5393 /Md. 48 (Belediye teşkilatı), 2inci paragraf;

“Beldenin nüfusu, fizikî ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin kararıyla olur.”

5216 BBK. Md. 21 (Büyükşehir belediyesi teşkilâtı);

“Büyükşehir belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur.

Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur.”

5393 BK. Md 24. (İhtisas komisyonları) 1 inci paragraf;

“Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.

5216 BBK. Md 15. (İhtisas komisyonları) 1 inci paragraf;

“Büyükşehir belediye meclisi, her dönem başı toplantısında, üyeleri arasından seçilecek en az beş, en çok dokuz kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir.

5216 BBK. Md 20 (Danışmanlar), ilk paragraf;
“Nüfusu ikimilyonu aşan büyükşehir belediyelerinde on, diğer büyükşehir belediyelerinde beşi geçmemek üzere başkan danışmanı görevlendirilebilir” .
5393 BK. Md 40 (Başkan vekili)
“Belediye Başkanı izin hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hallerde ,bu sure içinde kendisine vekalet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasından birini başkan vekili olarak görevlendirir. Başkan vekili, başkan yetkilerine sahiptir.”

Avrupa ülkelerinin çoğunda yerel yönetimlerde eşitlik birimleri bulunmaktadır. Yerel yönetimlerde yasal düzenlemeyle eşitlik birimlerinin oluşturulması konusu kadın sivil toplum örgütlerince çeşitli platformlarda yıllardır dile getirilmektedir. Yerel yönetimler bünyesinde özel olarak kadın-erkek eşitliği politikalarına, yerel hizmetlerin kadınların gereksinme ve sorunları dikkate alınarak gözden geçirilmesine hizmet edecek bir birim bulunmamaktadır. Ancak yasal bir zorunluluk olmamakla birlikte yeni yasaların yerel yönetimlerin teşkilatlanmasına ilişkin bazı maddeleri, yerel meclislerden karar alınması durumunda bu tür **“eşitlik birimleri”**nin oluşturulabilmesine olanak tanımaktadır.

Ayrıca, yine zorunluluk olmasa da yasaların ihtisas komisyonları kurulmasına ilişkin maddeleri çerçevesinde, belediye meclislerinde oluşturulan uzmanlık komisyonları arasında, **“kadın için destek politikaları komisyonu”** ya da **“cinsler arası eşitlik komisyonu”** adı altında konuyla ilgili bir “izleme - değerlendirme - politika üretme” komisyonu pekâlâ oluşturulabilir. Benzeri bir biçimde; büyükşehir belediye başkanının danışmanları arasında, konuyla ilgili bir uzmanın **“kadın için destek politikalarından ve cinsler arası eşitlikten sorumlu başkan danışmanı”** olarak görevlendirilmesi, belediye başkanlarının görev başında bulunmadıkları zamanlarda kendilerine vekalet etmek üzere meclis üyeleri arasından görevlendirecekleri **başkan vekillerini kadın meclis üyeleri arasından seçmeleri**, cinsler arası eşitliğin sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Son söz yerine...

Bilindiği gibi, Türkiye’de kadınlar 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile yerel yönetimlerde seçme ve seçilme hakkını almışlardır. Son 10 yılda “kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması”na yönelik olarak yeniden düzenlenen ilgili yasalarda:

- **Yerel yönetimlerde 84 yıldır temsil oranı artmayan kadınların, temsilini artırıcı özel önlemler düşünülmemiştir.**
- **Kadınların kentsel hakları ile yerel yönetimlerin görev ve sorumlulukları bağlamında eşitlikçi ilişki geliştirmeye yönelik saydamlık ve bilgi edinme hakkını yaşama geçirecek araçlar sınırlıdır.**
- **Kadınlara yönelik hizmetlerin önceliği, yerel yönetimlerin olanakları ve yöneticilerin inisiyatifine bağlıdır.**
- **Yerel yönetimlerin verdiği hizmetlerin özelleştirilmesi halinde serbest piyasaya bırakılacak hizmetlerden kadınların göreceği zararları gözönüne alan önlemlere yer verilmemiştir.**
- **Yerel hizmetlere gönüllü katılıma ilişkin düzenleme; kadınların yasal haklarına yönelik yerel hizmetleri, bir anlamda kamu hizmeti olmaktan çıkarıp, gönüllülerin (bireysel ya da örgütlü) inisiyatifine bırakma tehlikesini taşımaktadır.**
- **Doğrudan kadınlara yönelik tek düzenleme olan ‘kadın ve çocuk koruma evi açmak’ görevi bütçe ve personel açısından yeterli yasal bir güvenceye kavuşturulmamıştır.**
- **Yerel yönetimlerin bünyesinde özel olarak kadın-erkek eşitliği politikaları üretecek ve yerel hizmetlerin kadınların gereksinme ve sorunlarını dikkate alarak gözden geçirilmesine hizmet edecek bir eşitlik biriminin kuruluşuna ilişkin yasal bir zorunluluk getirilmemiştir.**

Yerel Yönetimdeki Nicel ve Nitel “Yok”: KADIN

melis oğuz

odtü şbp ’05 / berlin teknik üniversitesi - itü / istanbul

“Kentin kamusal alanında erkekler kadınlardan daha kudretli bir mevkiye sahiptir.”

Greed, 1994

Lefebvre’ye göre, kentlilik hakkı; kentsel kaynaklara erişim ve kentsel kararlara katılım özgürlüğünden daha fazlasını kapsar. Lefebvre; kentlilik hakkını, *bir kişinin kendini ve yaşadığı kenti yeniden şekillendirebilme yetisinde* arar. Bu bakış açısıyla, ‘*kentli kadının yerel yönetime katılımı*’ üzerine düşünürken, referans alınması gerekliliğini gördüğüm bir perspektif oluşturur.

Öyleyse, bu konuda sorulması gerekenler; basit istatistikî sorulara cevap verilebilecek şekilde tasarlanmamalı. Örneğin, “kadın yerel yönetime ne kadar katılıyor?” yerine “kadın, neden yerel yönetime katılmalı?” sorusuna yanıt bulmaya çalışarak alternatif bir yaklaşım ortaya çıkartılmalıdır. Katılım düzeyi nicelikseldir; erişimi ve özgürlüğü önkoşul olarak alır. Oysa katılımın sebebi nitelikseldir; önkoşulu yoktur, katkısı vardır. Bu katkının anlamlılığı ya da önemi ise niceliksel olarak da artış sağlanmasını beraberinde getirebilir. Burada da biraz önce tanımlandığı şekliyle, kentlilik hakkının “bir kişinin kendini ve yaşadığı kenti yeniden şekillendirebilme yetisi” olduğunu kabul edecek olursak, katılımın sebebini “**değiştirmenin yetisi**” olarak özetleyebiliriz. **“Katılmamız, çünkü değiştirebiliriz!”**

Katılımını arttırmak istediğimiz grubu, *katılımları sayesinde hem kendilerini hem de yaşadıkları kenti değiştirebileceklerine dair ellerinde bir güç olduğuna* inandırabilmek, esas ve zorlu bir meseledir; uzun bir süreç gerektirir. Yine bir başka ve niteliksel soru, katılım sağlama konusunda tereddütü olan grup tarafından sorulacak şekliyle, “nasıl katılacağım?” olabilir. Değiştirmek isteyen ama nasıl değiştireceğini bilemeyenlere nasıl katılacağını gösterilmesi, öğretilmesi, duyurulması gerekecektir. Kadının değiştirici gücünün ve bu gücü nasıl kullanabileceğinin farkına varması ve bilincinde olması durumunda katılım düzeyinin niceliksel olarak da artması beklenebilir.

Elbette, bilinç artırımı da erişimi gerekli kılar ve özellikle kentsel mekânda “erişim” konusunda cinsiyetin önemli bir ayrıştırıcı faktör olduğu göz ardı edilemez. Kentsel/fiziksel bazı koşulların iyileştirilmesi kadının bilgiye, haklara ve güce ulaşmasını kolaylaştırıcı etkiler oluşturabilir. Kamusal alanlar, kentsel sisteme entegrasyon açısından kilit rol oynar; açık ve kapalı, kamunun kullanımına açık tüm mekanlarda bilgi aktarımı diyalog ve kişi ya da kitle etkileşimi sayesinde doğal olarak yapılmaktadır. Bir kadın, sağlık ocağında sıra beklerken dahi, yalnızca etrafını gözlemlerken, yanında oturan bir kişi ile sohbet ederek ya da afişlere göz gezdirerek bilgiye erişimde önemli bir yol

kat eder. Bu sebeple de kamusal alanların bu rolünün de özellikle üzerinde durularak, bu alanlarda kadınlara neyi nasıl değiştirebilecekleri konusunda fikir sormak, bu konuda onları bilgilendirmek, zaman ve mekân açısından algılarını genişletmek için hem görsel hem de metinsel aygıtlar kullanılabilir. Özellikle açık kamusal alanların bakımı ve tasarımı, bu alanların kullanımını arttıracığı gibi, bu alanların kullanımı sırasında ortaya çıkacak olan doğal etkileşimin ve kentliliğin ön koşulu olan “farklılıkların diyalogunun” da yolunu açacaktır. Farklılıkların toplanmasına olanak tanıyan kamusal mekânlar sivil katılım ve aidiyet duygularının geliştirici olduğu kadar, kullanıcının gücünü kullanmayı teşvik edici bir rol de oynar.

Kent, mekânsal, mimari ve sosyal yapıyla toplumun cinsiyet algısını üretir ve yeniden üretimine katkıda bulunur. Mekânların organizasyon ve kurgusu, toplumun sahip olduğu genel geçer toplumsal cinsiyet algısına uygun olduğunda doğal süreçler olarak kabul edilir ve ardındaki cinsiyetçi söylem ve güç ilişkileri çoğunlukla görülmez. Yönetişimin en önemli boyutu katılım hakkı ve bireyin hayatını etkileyen politikalara yön verebilme ve karar alma sürecinde yer almaktır. Demokratik bir kent ve toplum dahilinde, kentlilik hakkının tüm vatandaşlar için eşit olmasının gerekliliği tartışma gerektirmez bir olgudur, ancak bu hakka erişimde cinsiyet ekseninde önemli bir ayrım olduğu kadar bu hakkın kullanımı ile birşeylerin değiştirilebileceğine dair inanç da cinsiyet ekseninde oldukça farklılık göstermektedir. Kamusal mekânlar ve bu mekânların kullanımı tam da bu açıdan kullanıcıların “ait hissetmeye” başlamalarını, rahatsızlıklarını dile getirmelerini, korunmasını istedikleri değerlerin arkasında durabilmeyi ve diğer kullanıcılarından hiçbir farklarının olmadığını görebilmeleri açısından göz seviyesinde temas kurulabilecekleri yegâne mekânlardır.

Kent mekânı, kadını dışsallaştırıp özel alanla sınırlı bir yaşama kısıtlarken, kamusal alanda görünürlüğü az olan kadının ihtiyaç ve hassasiyetleri ile ilgili yerel yönetimler yeterli geri bildirim alamadığı için yeterli bilgiye de sahip olamamakta, bu cinsiyet grubuna göre kalibre edilmiş, yeterli ve uygun hizmet, araç ve mekân tasarlayamamaktadır. Bu ise, başlı başına kadının kente dair herhangi bir hak talebini daha da zorlaştırmakta, tüm bu sürecin bir kısır döngü şeklinde işlemesine sebep olmaktadır.

Planlama, karar alma ve politika üretme süreçlerinden dışlanan kadın, mekânda da dışlanmakta, mekânda dışlanan kadın bu süreçlerden haberdar dahi olamamakta, haklarını ve gücünü tanımamakta, dolayısıyla ne hakkını arayan, ne temsiliyetini sorgulayan ne de kendine benzeyeni temsil etmeye çalışan tarafa yakın durabilmektedir.

Kadının kendini kentsel mekânda güvenli hissedebilmesi kente “dâhil” ve “müdahil” olmasını beraberinde getirecektir. Kadınların kentte şiddete uğramaya dair korkuları vatandaşlık özgürlüklerini de yaşayamamalarına sebep olmaktadır. Kadınların kamusal alandaki “**yoklukları**” demokratik bir yönetsel sürecin önündeki en önemli engeli teşkil etmektedir.

Fotoğraf
Ozlem Ozüyanbaş
İzmir Konak Meydanı
2013

SIYASETİN CİNSİYETİ VAR MIDIR ?

tülin bozoğlu

ytü şbp '03 / mü yönorg. '06 / alanya kent konseyi kadın meclisi başkanı / antalya

Siyaset nerede yapılır? Mecliste mi, partide mi, kentin meydanlarında mı, köyün kahvesinde mi, köy çeşmesinin başında mı, evde mi? Peki kim yapar? Siyasetin cinsiyeti var mıdır?

Tarihe baktığımızda hep ikinci plana atılmış olduğunu görürüz kadınların. Demokrasinin doğduğu, sonradan 'doğrudan demokrasi' diyeceğimiz yönetimin uygulandığı, Antik Yunan'da tüm yurttaşlar alınan kararlara doğrudan katılırdı. 'Yurttaş' kimdi peki? Toplumun orta ve üst sınıfının erkekleriydi. Kadınlarsa, çocuklar ve köleler gibi yurttaş sayılmıyordu.

Aristoteles'e göre "Kadınların ruhu yok"tu. Kant'a göre "Kadınların akıl yeteneği eksik"ti. Rönesans döneminde düşüncelerini söyleyen kadınlar, kadın kimliğinden ayrı tutulur, "erkekleştirilir" idi.

Kadınların düşünceleri tartışılmaya bile gerek görülmeden toplumun *egemen kesimince* eleştirilmiş, sınırlayıcı, aşağılayıcı sözcüklerle dışarıda bırakılmaya çalışılmıştır. Kadınların siyasal katılım haklarını kullanmalarına sivil toplum ve kadın hareketinin güçlenmesiyle olmuştur.

Kadınlar ilk kez Fransız Devrimi'yle birlikte bilinçli bir hak arama mücadelesine girmiştir. Olympe de Gouges, Devrim sonrası yayınlanan 'İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin kadınları kapsamadığını görerek, 'Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi'ni kaleme almıştı. "Kadınların giyotine gitme hakları olduğuna göre, kürsüye çıkıp politika yapma hakları da vardır" görüşünü savunurken, giyotinle idam edilmiştir.

Amerika'da ise Lucretia Mot, Elizabeth Stanton, Susan Anthony kongreler düzenlediler ve kadınlara oy hakkı tanınmasını öngören anayasa değişikliği için NWSA (Ulusal Kadın Oy Hakkı'nı) kurmuşlardı. Britanyalı Alice Paul, Lucy Burns bu dönemde Amerika'daki kadın hareketinde etkin olan diğer isimlerden olmuşlardır.

Kadınların, özgürlükler ülkesi Amerika'da; "Neden hayatlarımız üzerinde bizim söz hakkımız yok, bizi yönetecek olanları neden seçemiyoruz, erkeklerin seçtiğini neden kabullenmek zorundayız, neden varlığımız yok sayılıyor"un isyanını, kadınların hak arayışını ve geçilen zorlu yolu gerçek hayatlar üzerinden anlatan bir film vardır; 'Iron Jawed Angels' (Demir Çeneli Melekler). Filmde tüm Amerikan kadınlarının oy hakkı için mücadele eden bir grup aktivist kadının lideri olan Alice Paul'ün 'kadın olarak' hedefleri ve istekleri arasındaki ikilemleri de yansıtılmış. Şimdilerde özgürce kullanılan hatta bazen kullanılmayan, olsa da olur olmasa da olur denildiğini de duyduğum bir hakkın mücadelesi. Toplumun 'egemen kesimi'nce kadınlara yönelik eleştirilerini ardı ardına dinlersiniz filmde ve verilen mücadele için sonunda der ki; "Söz konusu kadınlar olunca cesaret çoğu zaman delilik olarak yanlış değerlendirilir."

Bizim tarihimizin sayfalarını karıştırdığımızda da, Osmanlı döneminden başlayan kadın örgütlenmelerinin ayak izleri görülebilir. 'Beyaz Konferanslar' düzenlenmiş, 'Şukufezar', 'Demet', 'Kadınlar Dünyası' gibi kadın dergileri çıkarılmıştır. Kadınlar Dünyası; "Biz Avrupa'daki Süfretler gibi şiddet eylemlerine girişmeyeceğiz. Çünkü Osmanlı toplum yapısı buna uygun değil" demiştir ve siyasi haklar mücadelesini sonraya bırakarak, önce sosyal hakları talep etmişlerdir.

Fatma Nesibe Hanım, Ulviye Mevlan Civelek, Nezihe Muhiddin isimlerimiz de vardır tarihimizde. Ancak bu isimler çok fazla bilinmezler. 'Özel alan'larıyla sınırlandırılmak istenerek, politik alanda yok edilmeye çalışılan kadınların mücadele tarihi de bu isimlerle birlikte görmezden gelinmeye çalışılmıştır.

“Kişisel olan politiktir!” 1970’lerden beri kadın hareketinin mottosu haline gelen ve ikinci dalga kadın hareketinin, siyaset algısına yönelik önemli bir eleştirisidir bu slogan. Hane ile özdeşleştirilen ve kadına ait bir alan olarak kabul edilen özel alanın, politik olandan, kamusal olandan ayrı olmadığını söyler. Kadınların yaşadıkları sorunların sadece kadınların sorunu olmadığını, aksine toplumun ataerkil, cinsiyetçi yapısından gelen, toplumsal, ‘kamu’nun sorunu olduğunu anlatır. Fiziksel şiddet, cinsel istismar, çocuk ve yaşlı bakımı, ev işleri vb. gibi kadına dayatılan ve kadının ev içinde yaşadığı sorunlar, işlerle mücadele ederken, kadının yalnız olmadığını söyler. ‘Özel’ sanılan bu sorunların kadınların ortak sorunu oluşuyla, çözüm üretme yolunda politikleştirilebileceğini anlatır.

Hem “Çocuk da yaparım, kariyer de” sloganını benimsemiş olan, toplumun dayattığı kimliği ile benliğinin seçtiği kimliğini birlikte taşımaya kabul eden günümüzün çok kimlikli kentli kadını, hem de kırsaldan gelerek kentsel alanda bocalayan ve ‘özel alanı’na hapsedilen kadının, kamusal yaşama güvenle katılabilmeleri içinse; kentsel alanda düzenlemeler gereklidir.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kent mekânlarına yansıdığı, tek cinsiyetli kentsel mekân kullanımlarının olduğu mevcut düzenin yerine ortak kullanımı esas alan mekân kurgusu gerçekleştirilebilir.

Bunlar da bizi ‘Women Friendly Cities’ (Kadın Dostu Kentler) projesine götürür. Kadınların ‘kentli hakları’ olarak tanımlanan haklara sahip olmaları için yasal yönetsel, planlama, uygulama ve denetim ile ilgili süreçler içinde aktif olarak yer alabilme hak ve olanaklarının olması gerektiğine dayanır. Ancak şu an için toplum içinde çok fazla içeriği bilinmeyen, bilinmediğinden dolayı da yanlış akıl yürütmelere maruz kalabilen bir aralıkta durabiliyor. Doğrusunu aktarmada, bireysel olarak plancı kadınlara da rol düştüğü kanısındayım.

Aslında en mahrem alanımıza kadar herşey, çok uzak olduğu sanılan siyaset ve siyasetçiler tarafından düzenlenmekte. Örneğin ülkemizde kadın hareketinin verdiği mücadele ile ilgili yasalar değişinceye kadar, erkeğin aile reisi olarak kabul edilmesi ya da bir kadının çalışmak için eşinden izin alması zorunluluğu gibi.

Günümüze değin kadınla ilgili pek çok yasal düzenleme yapılmıştır. Ancak buna rağmen bugün kadınlarla ilgili birçok sorun hala çözülememiş, cinsiyet ayrımcılığı ortadan kaldırılamamış ve çağdaş ülkelerdeki seviyelerin de gerisinde kalmıştır.

Kadınlar hayatın her alanında baskıya uğruyor, haksızlıklarla karşılaşılıyor, her tür şiddeti yaşıyor. Bunlardan ancak siyasal yaşamdaki kadın ağırlığının yeterli düzeye ulaşmasıyla kurtulabilir. Çünkü bu sorunun çözüm yeri, her toplumsal sorun gibi meclislerdir. Meclislerde de bu sorunları en iyi bilip anlatabilecek, kadınlardır. Ancak kadınların karar mekanizmalarında yer alma oranı düşüktür.

1935 seçimlerinde ilk kadın milletvekilleri olarak 18 kadın mecliste yerlerini almıştır. Günümüzde; 550 milletvekilimizin sadece %14’ü (78’i) kadındır. 2.950 Belediye Başkanından ise sadece 26’sı, yani binde 8’i kadındır. Toplumun yarısını kadınların oluşturduğu da dikkate alınacak olursa; bu sayıların her alanda toplumsal rol üstlenen kadınlar için kesinlikle yeterli olmadığı görülür.

2014 Mart’ta yerel seçimlerimiz var. Bu yazının yazıldığı tarihte (2014 Şubat başı) meclisteki partilerin şimdiki kadar açıklanan Belediye Başkanı aday listelerine göre; 2072 belediye başkan adayının %6’sı kadın, %94’ü erkek. Meclis listeleri ise şimdilik bilinmez durumda. Rakamlar hiç de iç açıcı değil. Kadınların seçilme hakları var ama özellikle meclis listelerinde meclise girebilir yerlerden değil de, göstermelik olarak aday listelerinin sonuna yerleştiriliyor. Bunun da bir çözümü olarak ‘Fermuar Sistemi’ uygulanabilir, tabii sorunun sorun olduğu kabul edilir, ettirilebilir ve çözüm aranır.

Kadın ve erkeğin eşit bireyler olarak hayatın içinde olması, bir ülkenin uygarlık düzeyini ortaya koyan unsurların başındadır. Kadınların hak ettikleri değerlere ulaşabilmesi, kadına insan olduğu ve toplumların eşit vatandaşları olduğu değerlerinin verilmesi ve kazanılması dileklerle, umarım kadın erkek temsil oranlarının birbirine yakın olduğu günleri de görürüz.

¹ Fermuar Sistemi: Toplumdaki kadın oranının %50 oluşuyla eşit temsil hakkının sağlanabilmesi için; seçimle gelinen tüm karar organlarında aday listelerinin bir kadın bir erkek aday sıralaması gözetilerek düzenlenmesidir. Kota sisteminden farklı olarak; kadın erkek sıralamasıyla yapıldığından, kadınlar sadece liste sonunda değil, liste başlarından itibaren, yani seçilebileceği sıralarda yer alabilir.

KİM KORKAR HAIN SİYASETTEN!

nuran talu

odtü şbp '79 / küresel denge derneği başkanı / ankara

KİM KORKAR HAIN SİYASETTEN!

Mart 2014 yerel seçimlerinde Ankara'dan Çankaya Belediye Başkanı olmaya talip oldum ama siyasi partim (Cumhuriyet Halk Partisi) bir karşı cinsi aday koydu. Kadın-erkekli bağzı insanlar ki aralarında ailemden çok yakınlarım dahi vardı, "ne cesursun oysa seçilmen binde bir ihtimal" dediler. Aslında bunun cesaret değil, memleketin içinde bulunduğu ahval ve şeraitte sorumluluk olduğunu, özellikle kadınlar için önemli bir vazife olduğunu anlatmakla geçti uzun süre zamanım. "Siyaset kirli, kadın eli değsin de iyice temizlensin, şartlansın" diyenlerle "senin siyasette ne işin olur, mis gibi kariyerin var bırak bu işleri" diyenler de aynı insanlardı aslında. **TESPİT 1: SİYASETE 'BULAŞTIĞINIZDA' İLK İZLENİM SİZ DE KİRLİSİNİZDİR, MUTLAKA ARKADA BİR GİZLİ GÜNDEMİNİZ VAR ZANNEDİLİR.**

Başka bir suçum daha vardı, 15 yıldır siyaset ile uğraşmam bir "sağ" partide (Demokrat Parti) olmuştu, oysa memleket mutlaka bir "sol" parti ile kurtulacaktı. Dedim ki "ayrı-gayrı olmaz, geldiğimiz noktada esas sıfatımız 'vatan-severlik'tir. Acele etmek lazım, vatan elden gidiyor." Bir yıl önce o sağ partiden ayrılıp, Türkiye için "birleştirici güç" lazım diyen ana muhalefet partisine girdim. "Parti değiştirdi diye 'fırsatçı' derlerse desinler, süreçte kendimi daha iyi anlatırım, fırsatçı değilim, memleket batıyor kızılı-erkekli, sağlı-sollu vuruş lazım, deneyim lazımsa yaşım da yeterince olgun mutlaka işe yararım" dedim. **TESPİT 2: SEÇİM SATHINDA MEMLEKETİN BATMASI GİBİ GERÇEK BİR GÜNDEM YOK.**

Aslında "sağ"da siyaseten epey yükselmiştim, son senelerde önemli erkek genel başkanların (Hüsamettin Cindoruk, Namık Kemal Zeybek) "Genel Başkan Yardımcısı" olarak çalışmıştım. Yani siyasi arenada bir kadın olarak epey yol aldığımı zannediyordum. Erkekler için 'transfer' diye adlandırılan parti değiştirme sürecinde-futbol oynuyoruz ya-o sağ partinin Başkanlık Divanı'nda birlikte kararlar verdiğimiz "erkek genel başkan yardımcıları" üyesi olduğum sol partiye bugünlerde transfer olup, çok önemli şehirlerin belediye başkanı adayları konuldular, ne diyelim emekleri zayi olmasın. Hani televizyonlarda yan yana erkek vücutları görüyorsunuz ya, bilmem kim, bizim partimize geçti diye geçen bu haberlerde, birbirlerinin ellerini tutup, 'halay çekme' başlangıcı gibi havaya kaldıran. Valahi geldiğim bu yerde kimse bana "siz de genel başkan yardımcısısınız bu bizim için ciddi bir transfer, bu kutlamayı kamuoyu ile paylaşalım" demedi, ellerimi havaya kaldırmadı. Aslında iyi de resim veriyorum, yüzüm gözüm de düzgün ama...Anlayacağınız benim seçilmeme o koca partinin o koca titri olan 'kadın genel başkan yardımcısı' sıfatı da yetmedi. **TESPİT 3: KADINLAR İÇİN SİYASETTE YÜKSELMEK DE FAYDA ETMEZ, İLLA Kİ ERKEK UZUVLARI (Uzuv: Belli bir göreve sahip vücut parçası veya oluşum) ŞART.**

Ciddi bir kariyerim ve siyaset üretmek açısından birikimim vardı. Bir yandan devleti, merkezi ve yerel kamu yönetimi mekanizmalarını, sivil toplumu ve özel sektörü bizzat uygulamayla bilen bir bilim insanı, bir yandan da evlerde, kahvelerde, sokaklarda sayısız abi-amca, dede, abla-teyze ve nine öpüp "oy" isteyen geleneksel siyaset usullerine vakıf bir kadın. Üstelik akademi, teknoloji ve yaratıcılık açısından dünyanın "en"leri listesine girmiş bir üniversiteden (ODTÜ) aldığım "kent iyi yönetilir diploması"nda "şeref öğrencisi" bile yazıyordu, yetmedi. **TESPİT 4: KADINLAR SİYASETTE LİYAKAT DİYE TUTTURURKEN ERKEKLER MALİ GÖTÜRÜRLER.**

Aday gösterilseydim ve seçilseydim; kenti, mahallelerini, sokaklarını kısacası Çankaya'nın ortak yaşam çevresini iyi

planlardım, iyi yönetirdim, hem de bu yaşam çevresinin sunduğu olanaklardan yararlanma fırsatlarının kadın ve erkek için farklı olduğu bilinciyle... Çünkü biliyordum; yerel ölçekte belediyelerin sunması gereken kent hizmetleri yeterli nitelikte, güvenli ya da ucuz vb. değilse ortaya çıkan boşlukları doldurmak kadınların vazifesi oluyor, bütün bu yük de kadınların üstünde zaten. Siyaset eş-dost işi biliyoruz, ben de “kadın **dostu** kent” dedim”, bu ülkede cinsiyet eşitliğine dair dönüşümler belediyelerin iyi yönetilmesine bağlı” dedim, ama yine yetmedi. **TESPİT 5: YEREL SİYASETİN KADINLAR İÇİN ÇOK DAHA ÖNEMLİ OLDUĞUNU ANLATMAK ZOR ZANAAT.**

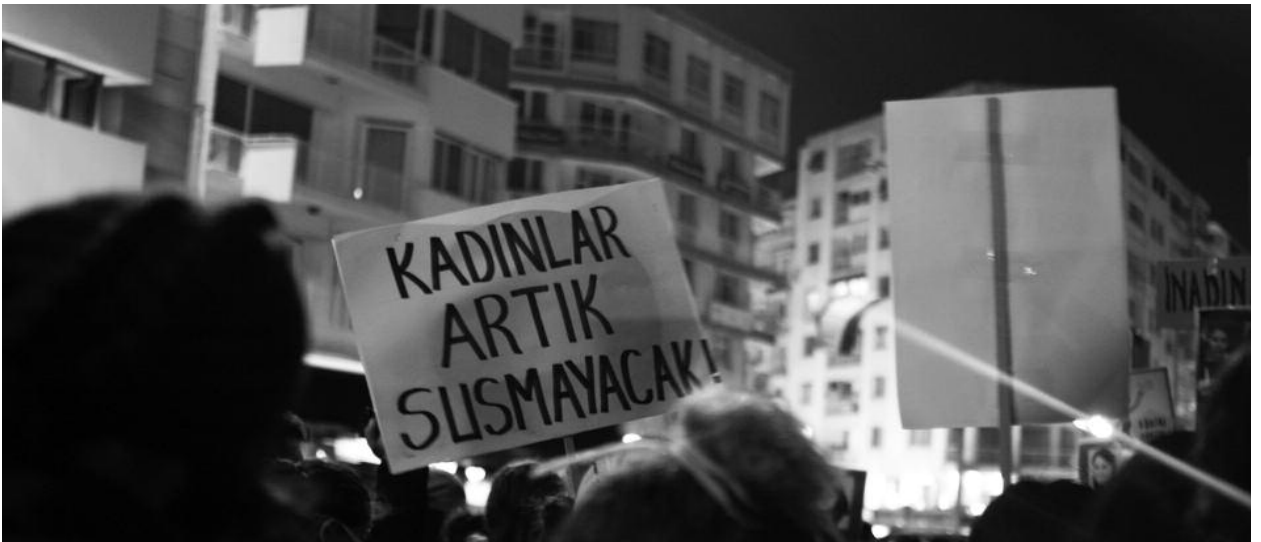
Geleneksel olarak siyasi partilerin aday listelerini belirleme yöntemlerine baktığımızda adayların parti genel başkanları ve parti üst yönetimleri tarafından belirlendiğini biliyoruz. Genel seçimlerde olduğu gibi yerel seçimler için de kim paralı, kimin siyasette dostluk eli uzun, kim politik kaynakları güçlü onlar aday gösterilir. Kadınlarda bu kriterler değil, eğitim, liyakat, deneyim gibi falan filan özellikler var olduğundan kadın adaylar da cımbızla çekilecek kadar az olur, söz gelimi kara kıllı erkekler çok olur. Ne yazık ki, siyasi partilerin karar organlarındaki kadın cinsindeki ‘erkek’lerin varlığı da bu sonuçları pompalar. 2014 seçimleri için belediye adaylıklarında da bu durum aynıydı ama bu kez yeni bir eril güç faktörü daha girdi siyaset tercihlerine; o da aile bağları. Bu iktidarın başımıza vura vura öğrettiği “aile çok kutsaldır” olgusundan olacak ‘ailenin reisi’ ay pardon ‘siyasetin reisi’ erkektir meselesi... Bu kutsal bağ hele bir de tarih sayfalarından geliyorsa, işte size dededen erkek toruna, babadan oğula, amcadan erkek yeğene geçen örgütlü siyasi güçler tablosu. Burada da kadınların dezavantajlı olduğu açık, istisnalar kaideyi şimdilik bozmuyor, siz hiç gördünüz mü, anadan kıza geçen çok iyi ütü, çok iyi enginar dolması, çok iyi koca gönlünü eğleme, çok iyi koca dayağı vb. bilir dışında göbekten seçilmiş siyasetçi olan bir hemcinsimizi. **TESPİT 6: NİNELİ-ANALI-KIZLI SİYASET SEFERBERLİĞİ ŞART.**

Fakat... Yaşlı tatlı annem seçilmediğimi duyunca geç de olsa “kızım, neden ailemizin Osmanlı hanedanından geldiğini ve Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa’nın (Sultan III. Ahmet döneminde adı Lale Devri ile özdeşleşmiş Osmanlı sadrazamı) torunu (anne göbeğinden) olduğunu söylemedin ki?” dedi? Aile Soyağacı (Şecere) annemin evinin duvarını süsler, ispat için isteyene gönderilir. Tüh atlamışım.., Oysa özgeçmişime yazacağım bir satıra bakardı, an meselesiydi Çankaya Belediye Başkanı olmam, üstelik Sultan III. Ahmet de tarihte biliyorsunuz zevk ve sefaya düşkün olarak anılır, tam da siyasete uygun sıfatlardı bunlar.

“Lale Devri çocuklarıyız biz...”

Zamanımız **geçmemiş...**

Ben derim utanma iftihar et, **seçmeyenler** utansın...”

fotoğraf: Nursun Karaburun Akıncı

SİYASİ BAKIŞTA KADIN YOK

gülşen tekin

ytü şbp'86- y.lisans'89 / istanbul-maltepe belediye meclis üyesi aday adayı / istanbul

Ülkemizde her şeyin kirlendiğini ve son zamanlarda özellikle siyasetin yolsuzluk, korku ve şiddetle kirlendiğini görüyoruz. Demokrasimizin laboratuvarı olan TBMM 'indeki kavgalar, küfürler, hakaretler bizleri düşündürüyor. 535 erkek ve 20 kadın vekil olunca böyle oluyor diyorum. **Ülkemizde kadın hakları gece açan çiçekler gibi karanlıktır.** Karanlıkları aydınlığa geç kalmadan dönüştürmek gerekmektedir.

Hizmette kadın/erkek ayrımı yerine nitelikli, üretken, bilinçli insan ayrımı yapılmalıdır. Gelenek, görenek veya töre diyerek geri kalmış toplumların işlevlerini günümüzde artık gerilerde bırakmalıyız. **Tarihimizde, edebiyatımızda ve bilimsel geçmişimizde başarıları ile övündüğümüz çokça öncü kadınlarımız vardır. Paul Walery'in "insanlar gösterdikleriyle özelleşir, gizledikleri ile benzeşirler."** sözünün anlam zenginliğine bakılmalıdır. Kavgacı bir toplum olmak yerine sevgi, hoşgörü ve anlayış dolu bir toplum olmalı ve aydınlanmak istiyorsak nitelikli kadın adaylarımıza yer vermeliyiz. Kadının yer alacağı bir Yerel ya da Merkezi yönetimde *sosyal gelişim, yenileşme ve değişim* görülecektir.

Oysa erkek egemen bir toplum olduğumuz siyasi ayrışımarda da görünüyor. Yerel seçimler yaklaştıkça aday karmaşası da kızışıyor. Adaylarda nitelik arayışı yerine değişken nicelikler aranıyor. Önce erkek adaylar, sonra yine erkek adaylar. Adayın konumu, şişkin cüzdanı ve çevrede söz sahibi olması yeterli görünüyor. Önerilen ya da aday olanın projeleri, nitelikleri, topluma verebilecekleri, saygınlığı ve güvenilirliği aranacakken; Osmanlı'dan kalma gelenekler sürdürülüyor. Kelli felli, cebi cüzdanlı, soylu, soplul!

Ülkemizin ve dünyamızın %50'si kadındır. Yaşadığımız ilçe Maltepe'de de sayısal veriler bunu gösteriyor. 1930-1934 yıllarından günümüze kadar, seçme ve seçilme hakkı elde eden kadınlarımıza en az %30-40 kota uygulanması, gerekirken bunun söylemde kaldığı görülmektedir. Yerel seçimlerde kadınlar %2-3 oranında temsil ediliyorlar. Kadın adayların girişimleri olumlu değerlendirildiğinde *toplumsal barış, huzur ve özellikle temiz bir toplum* özlemi-miz gerçekleşecektir.

Bir düşünür insanı kuşa benzetir. Kuşun bir kanadı kadın, bir kanadı da erkektir. Ola ki kanatlardan biri incinir ya da kırılırsa kuş uçamaz. Bu örneğe katılmamak mümkün mü? Toplum yaşam ve doğa yasaları gereği insan eşitliğini ileri sürüyor. Ayrımcılık yerine birleştiricilik gerekmektedir. Toplumu ve ülkeyi yönetecek olan siyasetçilerde de kadın-erkek ayrımı yerine, davranış bilinci, başarı ve güvenilirlik gibi temel özellikler aranmalıdır. Gelişkin ülkelerin birçoğunun, yönetiminde kadın Bakan, Başbakan, Cumhurbaşkanlarının başarılarını gıpta ile izliyorum. Ülkemizde neden olmasın diye düşünüyorum.

Namık Kemal, “geri kalmışlığımızın nedeni, kadınlarımızın yeteneklerinden yeterince yararlanamayışımızdır.” diyor. Başka bir düşünür, “Kadın ve kadınlık her şeyden önce bir nitelik-tir. Koklamasını bilirsen bir gül, tutmasını bilmezsen bir dikendir.” diyor.

21.yüzyılda olmamıza rağmen , kadının başarısı, üretkenliği, çalışkanlığı ve yetenekleri göz ardı edilebiliyor. Kadın Yalnız cinsel meta olarak görülüp, dinsel olguların söylemleriyle ayıp, günah kavramlarına göz kırılabilir.

2 Şubat'ta ilçemizde yapılan Belediye Meclis Üyeliği ön seçim sonuçları beni hem biraz şaşırttı, hem de biraz umutlandırdı. İstanbul'da Belediye Başkan Adaylarının büyük bölümü açıklanıp da içinde hiç kadın aday olmayınca bozulan moralim ilçemde olsun azıcık düzeldi. Parti üyeleri ile yapılan seçimde ilk yirmiye baktığımda listede kadınların var olduğunu görmek sevindirdi beni. Bunlar yeterli mi? Hayır. Ama siyasi arenada çoğu kişinin hala kadınlara, *sadece kadın kollarında ev ev dolaşınlar yeter gözü* ile baktığı bir yapıda bu sonuç doğal olması gerekirken bizi şaşırtan, sevindiren bir sonuç oluyor.

Benim istediğim siyasi yapılanma; nasıl “erkek kolları” yoksa “kadın kolları” diye de bir ayırımın olmadığı, nasıl “erkek kotası” yok ise, “kadın kotası”, “gençlik kotası”, “teknik eleman kotası”nın da olmadığı bir sistem içinde çalışan, hak eden herkesin ayırımı yapılmadan değerlendirildiği günleri görmek.

Atatürk “Kadın sevginin, başarının ana kaynağıdır.” ve “dünyada gördüğümüz güzel olan her şey kadının eseridir” özdeyişleri ile kadın haklarının savunucusuydu. İlçemiz başta olmak üzere tüm illerde ve ilçelerde; hem Belediye Başkanlıklarında, hem de Belediye Meclislerinde “kadınlara ve gençlere hak ettikleri oranda yer verilmelidir” diyorum. Çünkü kadın; barışın, hoşgörünün, huzurun, başarının ve sevginin ana kaynağıdır.

Tüm kadın adaylara girdikleri bu yarışta başarı dilerken **“siyasette kadının adı neden yok”** düşünelim ve bunu mutlaka değiştirelim diyorum.

Sevgi ve saygılarımla...

fotoğraf:
mecliste sıradan bir gün,
<http://www.bianet.org/bianet/siyaset/153813-mec-lis-te-burun-sikmali-kavga>,
28.02.2014

SEMBOLLERE SİĞMAYANLAR...

fatma türkmen

ktü'2013 / sşb çalışmanı / bursa

Kadının varlığı her zaman dikkat gerektirecek birşey olarak algılanır. “Kadınlar olmasa ben yapacağımı bilirdim” sözünü sıkça duyarız. ‘Kadınlar var’ hassasiyeti bazen olası çirkinliklerin üzerini örterken bazen de arkasına sığınan bir perde olur ve kadınlar bazen gölge olur bazen gölge eder, kendi değerlerini ikincil şahıs ve olaylara bağlamadan ortaya koymadıkları sürece de kadına değer biçecek, ne zaman gölge etmemesi gerektiğini ona söyleyecek birileri elbette çıkacaktır. Kadını istedikleri zaman baş tacı istedikleri zaman baş aşağı edecek olanlar da kendilerini gönüllerimizin akıllarımızın bedenlerimizin efendileri olarak addeden babalarımız, ağabeylerimiz, sevdiklerimiz, adına sevgili dediklerimizdir. Kendi onur ve şereflerini kadına atfedilen namus üzerinden değerlendiren ve derecelendiren gerçekte ciddi bir toplumsal korkunun izlerini taşıyan bir sürü davranışı. Bu davranış kadar kendi değerlerini babaları, eşleri ve sevgilileri üzerinden referansla belirleyen ve ancak bu şekilde kendi görünürlüğüne altını çizmeye çalışan hemcinslerimizin de toplumsal hayattaki kadın üzerinde olumsuz etkileri azımsanmayacak kadar fazla. Muhtemelen özgürlük ve namus kumkuması içine kapatılmamış bir kadının dünyaya nasıl baktığını, nasıl ufuklarda kıpkızıl battığını ve alacakaranlığı nasıl aydınlattığını göremeyecekler görmelerine imkân yok, sevmelerine de.

Onların derece ve kriterlerine göre geliştiriyoruz savunmalarımızı. Tecavüzlere rıza göstermenin kriterini konuşan da kürtajı konuşan da kadın bedeni üzerinden siyaset yapan ve yine sinirlendiklerinde kadın bedeni üzerinden küfürler savuran da aynı hastalıklı düşüncenin tezahürleri. Siyasette kadını bir politika aracı olarak kullanmalarının yanı sıra bir elbise dikiyorlar üzerimize. Ölçüyorlar, biçiyorlar “bunun içine gireceksin” diyorlar “yaşın, bedeninin, boyun kaç olursa olsun bu elbiseyi giyeceksin!” Ama unutuyorlar birşeyleri. Kadınların kendilerine yakışmayanı giymeyeceğini ve bir başkasıyla pişti olmanın kadınlar için ne demek olduğunu kadını siyaset gündemi yapan kafalara anlatamayız öyle değil mi? Olmamız gerekeni yine cinsiyet fark etmeksizin ataerkil ağızlarından dinliyoruz. Mecliste başörtüsü tartışması yapılırken bir konuşma yapan Milletvekili Şafak Pavey’in “kaygım türbanla, kırmızı ruj arasına sıkıştırılmış semboller değildir.” ifadesinde, kadınların farklılığına akıl erdiremeyen mekanik kafaların oluşturduğu sembollerini ifade ettiği sözlerini beğenmekle birlikte bu ataerkil savunmayı kadına, kadınlara yaptırıp gündem oluşturmalarının ne kadar ironik olduğunu söylememe gerek yok sanırım. Kadınların, kentte ve siyasette görünürlüğüne arttırmak adına yaratılan sahte gündemlere değil; kentte ve siyasette karşısında bir muhabata ihtiyacı var. Sorunları tartışacağı ve farklı paradigmalardan bakacağı meslektaşlarına, arkadaşlarına kardeşlerine babalarına ihtiyacı var.

Ama en çok annelerine, dik duran ve evlenmeden önceki dönemini anlatırken herhangi biriyle sevişmediğini vurgularcasına “ben kızken” diye başlamayan annelere ihtiyacı var. Kendi varlıklarını eşlerinin başarısı üzerinden “her başarılı erkeğin arkasındaki kadın” olgusunun arkasına saklanmayan annelerine ihtiyaçları var.

Roman karakteri bazı kadınların kitaplardan çıkmaya ihtiyacı var. Reşat Nuri Güntekin’in Feride’si gibi idealist, Ayşe Kulin’in Aylin’i gibi başına buyruk, Ece Temelkuran’ın Madam Lilla’sı gibi güçlü ve asil...

Tomris Uyar (fotoğraf: Şahin Kaygun)

Kadınların; uğruna prangalar eskitilen, burnundan öpülen Leyla Erbil gibi sevmeye ihtiyacı var. Sahiplenilmeye kısılanılmaya değil!

Artan kadın cinayetlerine karşı, kadına yönelik her türlü psikolojik ve fiziksel şiddete karşı; Orhan Veli'ye; "sevdiğim insanlara kızabilirdim, eğer sevmek bana mahzun durmayı öğretmeseydi" dizelerini yazdıran gibi naifçe sevmeye ihtiyacı var!

Şiire yakışan, şiirin yakıştığı biri gibi, hem şiir olan hem şiire şiir katan biri gibi;

"...kimselere benzemesin isterim seni övdüğüm

seni övdüğüm zaman

güzel bir çingene yalnız başına dolaşmalı kırlarda

seni övdüğüm zaman..." dizelerinin muhatabı Tomris Uyar gibi...

Ama en çok; Lou Salome gibi, Marie Cruie gibi Milena gibi romanlara, şiirlere sığmayan zamansız kadınlara ihtiyacımız var.

Elimizde bir Lilith efsanesi ile alacağımız uzun bir yol var...

ÜRETİYORSAK YÖNETECEĞİZ..

Türkiye, Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksinde ülke sayısı 2013 yılında 136'ya çıkınca, 124. sıradan 120'ye yükseldi diye çok sevindik, ne denli dipte olduğumuzu hiç düşünmeden...

Her gün namus uğruna hunharca gerçekleştirilen kadın cinayetlerinin yaşandığı, çocukların evlendirildiği, kadınların din adına giderek artan baskılarla ezildiği bu coğrafyada yaşamın dışına itilen tüm kadınlar adına ve Şehir Plancısı Kadınlar olarak **"BU KENTTE KADIN VAR"** diye BAĞIRIYORUZ;

Bedenimize, mesleğimize, onurumuza, haklarımıza sahip çıkmak ve kazanmak uzun süren ve çok bedel ödenen zorlu bir yol. Bu süreç devam ediyor. Şehir Plancısı Kadınlar olarak kadının adını sokaklardan, meydanlardan, toplumsal yaşamdan silmeye kararlı politikalara en yüksek sesle DUR DİYORUZ;

Kadınlar olarak her türlü cinsel, sınıfsal ve ulusal sömürünün karşısında olmanın, gerçek bir eşitlik anlayışı ve toplumsal barış için gerekli olduğunu BİLİYORUZ;

Kadınların içinde bulunduğu her ortamda bilinçlenmenin ve eğitimin önemini bir kez daha kavrayarak toplumsal cinsiyet eşitliği seminerleri GERÇEKLEŞTİRİYORUZ ve tüm meslektaşlarımızın katılımını BEKLİYORUZ;

"Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayarak yerel düzeyde kamusal alanları geliştirmeyi amaçlayan cinsiyete duyarlı ve farklılaşan talepleri gözetilen planlama anlayışı, ülkemiz kadınlarının ve aslında tüm toplumun hakkıdır." diye tüm meslektaşlarımıza SESLENİYORUZ;

Doğadan kopuk, yapay bir çevreden ibaret, siteler, otoyollar ve AVM' ler ile kurgulanmış bir kentin insanı yalnızca yabancılaştıracağını, kimliksizleştireceğini, toplumsal dayanışmayı ve hafızayı yok edeceğini SÖYLÜYORUZ;

Kentlerin planlanmasında ve yönetiminde, demokratik danışma ve karar oluşturma süreçlerinin her düzeyinde tam bir dayanışma ile VAR OLACAĞIZ;

Çevreyi korumanın gerçekçi bir kent yönetim anlayışı olduğunun bilincindeyiz. Biz doğa haklarını korumada hem "aktif yurttaş" hem de "itici güç" olduğumuza İNANIYORUZ;

Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını gündelik yaşamımızın felsefesi yaparak 'ÇEVRE ve İKLİM DOSTU' kent dinamiklerini CANLANDIRACAĞIZ;

Planlamanın her alanında kentlerimizde insanca yaşama koşullarına cevap veren "kentli hakkı" anlayışı karşındaki engellerin kaldırılmasında karar süreçlerine dâhil olmak için mücadeleye DEVAM EDECEĞİZ;

Dayatılan kültür ve yaşam biçimlerine ön ayak olan planlama uygulamalarına, rant amaçlı kentsel dönüşüm kararlarına KARŞI DURACAĞIZ;

Bizler kentlerin, mahallelerin, sokakların ve konutların gündelik yaşamlarımızı önemli ölçüde belirlediğinin ve ETKİLEDİĞİNİN FARKINDAYIZ;

Kentlerin sunduğu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi tüm fırsatlardan eşit olarak yararlanacağımız ve kadınların hayatını kolaylaştıracağımız 'KADIN DOSTU' KENTLER PLANLAYACAĞIZ;

Kentsel hizmetlerden ve kamusal kaynaklardan eşit payımızı istiyoruz. Şehir Plancısı Kadınlar olarak kadınların toplumsal hayattaki konumunun eşitlenmesi için mesleki bilgi ve tecrübelerimizi sonuna kadar kullanmaya KARARLIYIZ;

Kadın hareketinin Odamızda güçlenmesi için attığımız bu kararlı adımlarda Şehir Plancısı tüm kadınların yanımızda olmalarını bekliyor ve birlikte üretmeye CAN ATIYORUZ;

EYET... ÜRETİYORSAK YÖNETECEĞİZ...

TMMOB Şehir Plancıları Odası Kadın Komisyonu

BAŞKA BİR DÜNYA MÜMKÜN

memnune bahcivan

deü ş.p. '89 / serbest şehir plancısı / izmir

Öyle bir geleceğiz ki bir gün gökkuşağının tüm renkleriyle! diye yazmıştım önceki bültende. Gönülden yakın hissettiğim tek siyasi parti, 'hadi buyur' dedi hemen ardından. Hem de belediye başkanlığı adaylığıyla! Bu teklif karşısında hissettiğim en yoğun şey 'Hâşâ! Ne haddime' diyen iç sesimin eşliğinde anlık bir şaşkınlık, sonra da yoğun kıvamlı kaygı/ korku karışımı bir duygu oldu.

Demem o ki, galiba kadınların siyasette öncelikli gereksindiği şey: güven, destek ve cesaret!

Bu cesareti bulan kadınların girdikleri yolu önemli ve değerli buluyor, başarılar diliyorum elbette.

Ancak gönlümde yatan hep o başka dünya arayışından hiç ama hiç vazgeçmemenin biz kadınların asıl sorumluluğumuz olduğuna ve siyasette de böyle bir noktada durmamız gerektiğine inanıyorum.

Emeğimizi en ucuz haliyle satın alıp, düşüncelerimizi, duygularımızı sistemli olarak yönlendiren/yöneten ve bize belirli roller bahşeden bu düzeni kökten değiştirmek!

Konforlu fakat kanlı ve kirli koltuklar yerine, gökkuşağı altında çimenler üstünde yan yana olmak. Varsın kışlarımız ıslansın biraz.

Biliyorum, uzun ve zorlu bir yol bu.

- bir değil birkaç ömür gerektirir. Olsun, her şey düşlemekle başlamıyor mu?' ağacın gölgesini', 'denizdeki kumu', 'gözeden çıkan suyu' alıp 'mal'a dönüştürdüğü gibi, emeğimizi de, bedenimizi de alınıp satılan birer meta haline getiren ve en düşük ücreti ödeyen,
- bize gereksinim diye öğrettiği şeyleri almazsak yaşayamayacağımızı; fotomodelleri, şarkıcıları gözümüze sokarak 'sıksa ve uzun' olmazsak güzel sayılmayacağımızı; kaşlarımızı çizmeden, kirpiklerimizi takmadan, gözlerimizi boyamadan sevgilimizin yüzüne bakamayacağımızı; seksi iç çamaşırları giymezsek, parfüm sürünmezsek karşımızdaki erkeği memnun edemeyeceğimizi; markalı kıyafetlerimiz olmadan işimizde başarıyı yakalayamayacağımızı söyleyerek verdiği üç kuruşu da kredi kartları, bankalar marifetiyle daha vermeden geri alan,
- dünyayı talan eden, tüm canlıların kanını emen bu zalimleri saygınlığın sembolü olarak göstererek ahlakımızın, öfkemizin, umudumuzun yolunu şaşırtan,
- ve bu kirli işlerine; asık suratlarla yenilen yemeklerin ardından tv karşısında zaman öldürülen, tükenmiş bedenlerle kaçınılmaz girilen yataklarda bir görevi yerine getirmenin saadetiyle sırtların dönülüp uyunduğu, çoluk çocuk kavga güürültü avm'lerde sosyalleşilen, 'kadın' ı süslü püslü laflarla kandırarak kutsayan, evin gönüllü hizmetçisi, çocukların yılmaz bakıcısı, yaşamı kolaylaştıran ve güzelleştiren bir meta, bir 'üreme organı' olarak gören 'evlilik' kurumunu ortak eden,
- yine kutsal tanrılarını da bu işe ortak etmekten kaçınmayan bu düzenden başlamazsak değiştirmeye ihtimal ki o bizi değiştirecek, hizmetçisi konumuna getirecektir.

"Babannem derdi ki 'aynı çanaktan yiyenler gün gelir birbirlerine benzerlermiş"

Onlara benzemediğimiz sürece siyasetin içinde kalmak bile tek başına değerlidir.

Ancak mevcut düzene itirazla başladığımız bu yolun sonunda, evde, işte, okulda, annelikte/babalıkta, yaşamın hiçbir alanında, cinsiyet ayrımı da dahil, hiçbir farklılığın, ayrımcılık için zemin bulmadığı 'bir başka dünya'yı kurmak boynumuzun borcudur.

.....

haydi kadınlar!

hemen şimdi

bırakalım ev işlerini,

kalkalım tv lerin başından,

aynaya bakmadan kapıyı çarpıp çıkalım sokaklara,

saçlarımızı dağıtıp

hayata katılalım.

tanıyalım, anlalalım... en çok da kendimizi...

korkmayalım yalnız kalmaktan,

bir erkek değilse bile cesur bir kadına rastlamamız an meselesi, nihayet!

bir araya gelelim,

sokaklara çıkıp, her şeyi alt üst edelim.

'dünyanın altını üstüne getirelim.

belki de altı üstünden daha iyidir.'

ÇOCUK DA YAPARIM SİYASET DE!

fliz hekimoğlu

gü şpb '91 / şpo ankara şube yönetim kurulu sekreter üye /
serbest şehir plancısı / ankara

fotoğraf: Nursun Karaburun Akıncı

Bir dönem “çocuk da yaparım kariyer de!” sloganıyla tüm çalışan kadınlara umut dağıtan bir reklam filmimiz vardı. Reklamın başkahramanı ekonomik özgürlüğünü çoktan kazanmış, yüksek gelir grubuna mensup ama çocuk sahibi olmayan bir kadın sanatçı idi. Sanatçı, çalışan tüm kadınlara neşeyle ‘sayıca yetersiz kalan kreş alanlarına, bakım evlerine ya da bütçenize aldırmayın; çocuk yaparsanız da başarılı, güzel, bakımlı, ideal kadın olmanız mümkün’ mesajı veriyordu.

Çevremizde hem çocuk hem de kariyer yapmış pek çok kadın mevcut olduğundan bu reklamda söylenenler ilk bakışta doğru kabul edilebilir gibi gözüküyor. Kaldı ki çocuk sahibi erkekler kariyerlerinde ilerleme gösteriyorlarsa kadınlar neden gösteremesin öyle değil mi?

Dünyaca ünlü top model Gisele Bündchen, aynı anda hem kişisel bakımını yaptıırıp hem de kızını emzirdiği anın fotoğrafını *instagram* hesabından paylaşınca beğeni toplamıştı. Ancak kimse “Çocuk da yaparım kariyer de!” diyen Gisele’in etrafındaki yardımcıları fark etmemişti. Gerçek şudur ki, bu yolda ilerleyen her kadın/erkek, büyük bir özveri ile yoğun emek sarf eder. Çalışan ebeveyn, hep bir yetersizlik (!) hissi taşır. Kendisini ne tam anne/baba ne de tam çalışan olarak görür. Çocuğuyla birlikteyken işten, işteyken de çocuğunu düşünmekten kendini alamadığından her iki görevini de hak ettiği ölçüde yerine getiremediğini düşünür.

“Çocuk ve kariyer ikilemi” yaşanmasında çoğu işverenin çocuklu bir anne, hele çocuklara sahip bir anne ile çalışmak istememesi önemli bir etkidir. Çünkü toplumumuzda çalışan kadın, çocuğun bakımından birinci derecede sorumludur. Bu düşünceyi benimseyen kadın da yaşamını bu kabule göre şekillendirir.

Daha geçenlerde ülkenin iyi (!) bir firmasından sırf ikinci bebeğine hamile diye ayrılmak zorunda kalan bir arkadaşım yaşadıklarından dolayı kırıyordu. Şirketin sahibi bir kadındı ve meslektaşı olan anne adayına “Yıllardır birlikte çalışmaktan çok memnunuz, emekleriniz için teşekkür ederiz; ama biliyorsunuz ki bizim iş, seyahate odaklı ve siz ikinci çocuğunuza sahip olurken doğal olarak bu iş performansınız düşecektir. Bu sebeple size her türlü yasal hakkınızı ödemek istiyoruz.” diyerek onun işten ayrılmasını istemişti. Arkadaşım dokuz yıl emek verdiği bu iş yerinden, şimdi kirbarca kovulmanın üzüntüsü ile isyan ediyor! Çünkü mesleğinde ilerlemek için gösterdiği tüm emeklerin, bir çocuğa daha sahip olacağı gerçeği karşısında değersizleştiğini görüyor. Eşi ise tam bir ikilem içinde. Bir yandan tekrar baba olmanın mutluluğunu yaşıyor, diğer yandan aile gelirinin azalması dolayısıyla karşılaşacakları maddi sıkıntılarının tedirginliğini yaşıyor.

Tanıdığım başka bir aile ise farklılığı, çocuğun bakımından sorumlu kişinin *baba* olmasından almaktadır. Sanıldığı gibi aksine bu ailede anne/baba sağ ve birliktedir. Ancak toplumun biçtiği roller bu ailede uygulanmıyor, uygulanamıyordu. Bunun en önemli nedeni ise aile bütçesine kadının, erkekten daha fazla katkıda bulunması idi. Dolayısıyla aile bir tercih yaptı; anne 7/24 işte iken baba kızının bakımından sorumlu oldu. Baba, hem hafta içi çocuk

evde iken evde olma görevini, hem -anne hafta sonları da çalıştığından- kızını hafta sonu etkinliklerine (drama kursu, spor kursu, okul kursu gibi) götürüp getirme görevini, hem de ev işlerini ve yemek işini organize etme görevini üstlendi. Ülkemizde çalışan annenin yaşadığı her zorluk, bu ailede baba tarafından yaşandı. Eminim buradaki baba, diğer kaderdaşları gibi “çocuk da yaparım kariyer de” demeyi çok istemiştir.

Bu yaşanan örnekleri arttırmamız mümkün. Bu durumda akla şöyle bir soru geliyor: Bizim ülkemizde kim aynı anda hem kariyer hem de çocuk/çocuklar yapar? Ben değilim! En azından ben, bu ikisini arzu ettiğim gibi yanyana kolayca yapamayanlardanım. Çocuğumun doğumundan sonraki üç yılın ardından kariyerime odaklanmaya karar verdiğimde kreş ve ‘anneanne’ / ‘babaanneden’ dönüşümlü yardım alanlardanım.

İstatistikler, hem çocuk sahibi olan hem de kariyer yapan kadınların çoğunlukla yüksek gelir grubuna ait olduğunu göstermektedir. Öyle ki bu gruptaki kadınlar mesleklerini icra ederken, ev işlerini yardımcıları yapmakta; çocukları ise ya evde güvenilir bakıcıların ya da özel kreşlerde eğitilmiş öğretmenlerin gözetiminde büyümektedir. Orta ve alt gelir grubuna ait ailelerde ise bu güvenli ortam büyükanne, teyze, hala gibi kadın akrabaların desteği ile sağlanmaktadır.

Tanık olduğum bu yaşamlar ile kendi yaşamımı, kariyer yapmaya çalışan diğer çalışan anneler ile birlikte değerlendirdiğimde, “kariyer de yaparım çocuk da” sözünün aslında kimi koşullara bağlı olarak gerçekleşebileceğini gördüm.

Çünkü çocuk sahibi olmak demek, zamanımızı alışlagelen akıştan farklı olarak planlamak; onu özgürce kullanma alışkanlığından vazgeçmek demektir. Özgürlüğün kısmen yitirilmesi bir işe sahip olmakla başlar ve bu kayıp, kariyer yapma hedefi ile yavaş yavaş artar. Gün içerisinde okunacak dokümanlar, raporlar, yazılacak e-postalar, görülecek kişiler, hazırlanması gereken yeni fikirler, mesai saatlerine asla sığmaz. Artan iş yetiştirme baskısı mesailer, mesailer ise zamanı bizden alır. Bütün bunların yanında bir çocuğun bakımını üstlenmek, özgürlüğün uzunca bir dönem gömüldüğü an olur. Çünkü çocuğa ister bakıcı bakıyor olsun, ister ebeveynler, durum aynıdır; geceler ve gündüzler çocuğa göre şekillenecektir, hafta sonu etkinlikleri gelişip büyüyen çocuğun ihtiyaçlarına göre şekillenecektir. Çalışan ebeveyn, hafta içi çocuğuyla yeteri kadar ilgilenmediğini düşünecek ve hafta sonunu onunla sosyalleşerek geçirecektir.

Çocuk da kariyer de aynı ömür içinde yapılabilir ama aynı zaman diliminde yapılması sadece hoş bir sedadır.

Bu durum erkek egemenliği altında şekillenmiş siyaset alanında kariyer yapmayı isteyen kadınlar için çok daha zordur. Çünkü her iki alan maksimum sorumluluk, çalışma ve özveri gerektirmektedir. Çünkü toplumda, günümüz kadınlarının modern yaşam ve ekonomik şartlar nedeniyle çalışması kabul görmekte ancak siyaset dünyasında kariyer yapmak istemesi bir zorunluluk olarak algılanmamaktadır. Bu durum bizzat kadının tercih ettiği bir yaşam biçimi olarak değerlendirilmektedir. Kadının, siyaset alanında kariyer yapmak için çocuk yapmaması ya da bu kariyerini çocuklarının bakımından önde tutması ise kabul edilebilir bir durum değildir.

Ne yazık ki, günümüzde çocuksuz hele de bekâr bir kadının siyaset arenasının üst kademelerinde yer alması da olası görünmez. Kariyer yapmak isteyen kadından beklenen şey mutlu bir evlilikle birlikte çocuk/çocuklara sahip olmasıdır.

Hamilelik ve doğum muhteşem, ama sonrası? Çalışan kadının yaşadığı sorun “çocuk yaparım” ile başlayıp “çocuğu ne zaman yaparım” da biçimleniyor ve “çocuğa kim bakacak” da düğümleniyor. Eğer bu ortamda “çocuklar” olursa düğüme bir düğüm de “kim, nelerden vazgeçecek” noktası da ekleniyor!

Sonuçta kadın olarak kariyerinizi erkek egemenliği altındaki siyaset dünyasında devam ettirmek istiyorsanız, “evli, mutlu ve çocuklu” olunuz!

CİNSİYET DUYARLI PLANLAMA İÇİN VİYANA'DAN NOTLAR

gözde güldal

odtü kentsel tasarım yüksek lisans öğrencisi / şpo ankara şube sekreter yrd. / ankara

Bu yazı, 2006 yılında yerel yönetimlerin planlama ve programlama süreçlerine toplumsal cinsiyet eşitliği prensibini yerleştirme, bu sürece paralel olarak yerel yönetimler ile kadın örgütlerinin güçlendirilmesi ve aralarındaki işbirliği fırsatlarının artırılması amacıyla başlatılan **“Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler Ortak Programı”** kapsamında 27 Ocak 2014 tarihinde düzenlenen toplantı notlarının derlemesinden oluşmaktadır.

Toplantı; Viyana’da uygulanmış olan ‘Fair Shared City’ Projesi üzerine, projenin yürütücülerinden Eva Kail tarafından bir bilgilendirme sunumu ile başladı ve projenin Türkiye’de uygulanabilirliği üzerine tartışmalar ile devam etti.

‘Fair Shared City’ projesi, kadın ve erkeğin eşit ve ortak olarak kullanabileceği tasarım kodları üzerine yapılmış ve uzun döneme yayılmış bir ‘Cinsiyet Duyarlı Planlama’ çalışması.Viyana’da ‘Cinsiyet Duyarlı Planlama’ çalışmasının ilk olumlu tetikleyicisi aslında 1991 yılında düzenlenen **‘Kamusal Mekân Kime Ait? - Kadının Kentteki Günlük Hayatı’** konulu, medyanın ve halkın büyük ilgi gösterdiği bir fotoğraf sergisi. Bu noktadan başlayarak ilerleyen süreçte,1992 yılında kurulan Koordinasyon Ofisi ile birlikte belediyelere ‘Cinsiyet Duyarlı Planlama’ çerçevesinde kurumsal bir destek verilmeye başlanmış. Proje kapsamında; 60 adet pilot proje üzerine çalışmalar yapılmış. Konut, yeşil alan kullanımları, kamusal alanda güvenlik, kentte hareketlilik üzerine yapılan bu projelerin çerçevesini tasarım yarışmaları çizmiş.

1992-1997 yılları arasında Viyana’nın gelişim alanlarından biri olan Donaufelder bölgesinde kadın mimar/plancılar için açık olan ve cinsiyet duyarlı tasarım vurgusu olan master plan yarışması düzenlenmiş. Kazanan proje 357 dairesel tasarım ile Avrupa’da bu çerçevede uygulanan ilk proje. Koordinasyon Ofisi ise tüm projenin ve ana kodlarının belirlenmesinde yol gösterici olmuş. Projenin ana kodlarından biri yaşlı nüfus üzerine. Çünkü Viyana’da kadın nüfusunda yaşlılık önemli bir oranda ayrıca yaşlı bakımı ile de kadınlar ilgilenmekte. Farklı nesillerin ortak yaşamına uygun ve entegre olmalarına olanak tanıyan tasarım kodları önemsenmiş. Toplumsal hizmetlerin konumu ve tipi, dairelerin tasarımı ve farklı tiplerde birleştirilen daire tasarımları ‘entegrasyon’ başlığı altında uygulanmış. Farklı aile yapılarına göre ayarlanabilen ve adapte edilebilen daireler tasarlanmış. (Şekil 1) Çamaşır odaları, aydınlatmalar, çocukların kullanım alanları detaylıca düşünülmüş ve tasarlanmış. Örneğin tek merdiven boşluğu ile tasarlanan binalar güvenlik ve sosyal ilişkiler açısından değerlendirilerek uygulamaya koyulmuş. Açık alan tasarımlarında çocuk güvenliği düşünülmüş ve konutlara özel bahçelerdense kamusal çocuk oyun alanları tasarlanmış. (şekil 2) Tramvay durakları konut alanlarına 3 dakikalık yürüme mesafeleri içerisinde planlanmış. Ayrıca çocuk oyun alanları, muayenehaneler, eczaneler, marketler ve okullar tramvay durağı çevresinde konumlandırılmış.

Kız ve erkek çocukların ortak olarak zaman geçirebilecekleri şekilde tasarlanan yeşil alanlar, ‘cinsiyet duyarlı park tasarımı’ başlığı altında ele alınmış. Güvenlik ve görünebilirlik, park tasarımlarındaki önemli kodlardan biri.

Uzun zaman ulaşım planlamasında ‘kör nokta’ olarak kalan yapısal dezavantajları ve engelleri olan yaya ulaşımı odaklanılan konulardan bir diğeri. 2003 Viyana Ulaşım Ana Planı’nın hazırlanması sürecinde Koordinasyon Ofisi ‘kamusal alan’ ve ‘ulaşımda güvenlik’ konularında destek vermiş. 2001 yılında ‘cinsiyet odaklı model semtler’ için semt haritaları hazırlanmış, kadınların ve yaşlıların yoğun olarak kullandığı yaya yollarının nitelikleri ve eksiklikleri saptanmış. (Şekil 3) Bu haritalardan yerel politikacıların yararlanması amaçlanmış. Örneğin detaylı analizler sonrasında Koordinasyon Ofisi’nin hazırladığı klavuzlardan biri merdivenlerin bebek arabaları rampaları ile yeniden tasarlanması.

Tüm kamusal alanların tasarımında cinsiyet farkındalığı ve sosyal mekânın detaylı analizi ilk adım olarak görülmüş. Kamusal binaların tasarımları için yol haritası çalışması yapılmış. Örneklerden biri kütüphane, yetişkin eğitim merkezi, müzik okulu olan bir eğitim merkezinin tasarımı. Bu binada bekleme alanlarının yeri ve büyüklüğü, çocuk bakım alanlarının olması kadınların kamusal alanları kullanımını kolaylaştıracak nitelikte tasarlanmıştır. Cinsiyet duyarlı kamusal alan tasarımlarından bir diğeri düşük gelir grubunun yaşadığı bir yerleşim alanında bulunan alışveriş sokakları. O alanda yaşayan insanların sadece alışveriş mekânı olarak değil aynı zamanda sosyalleşme ve rahatlama mekânı olarak kullandığı bu sokaklarda ucuz mal satan dükkânların devamlılığı, gezinebilmeye olanak sağlanması, yaşlı ve çocuklu kadınların kullanımına uygun tasarım kriterlerinin göz önünde bulundurulması gerekliliği vurgulanmıştır.

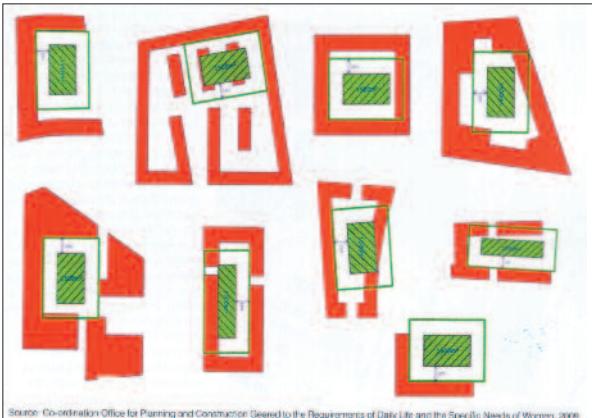
Türkiye için uygulamaya koyulması düşünülen kadın dostu kent projesinde öncelikli amaç yerel yönetimlere yol haritası olabilecek bir klavuz hazırlamak. Sürekli olarak kadının kendini güvende hissedebileceği, sokağa çıkıp kamusal alanları kullanabileceği vurgusu yapılırken aslında herşeyin lafta(!) kaldığı bir süreç söz konusu. Kadın dostu kentin tasarımı için uygulamaya esas kriterler belirleyebilmek ana amaç. Hepimizin bildiği üzere Türkiye’de kadını mekândan soyutlamaya odaklı bir politika var. (‘hanım’ lokalleri, sadece kadınların kullanım için toplu taşıma araçları, kadın el emeği pazarları, vb.)

Şehir Plancıları Odası Kadın Komisyonu ve projenin bir bileşeni olarak bizden beklenen çalışılabilecek ve gerçekten lafta kalmayıp uygulamaya geçebilecek başlıklar belirlemek ve bu başlıkların tasarım kriterlerini oluşturabilmek.

Türkiye’de son 10 yılda tüm toplum üzerinde eskisine nazaran daha baskıcı şekilde uygulanan, *kadın düşmanı* olarak tanımlamanın pek de yanlış olmayacağı neo-liberal ve muhafazakâr politikalar ile meydanlarda hep birlikte mücadele etmenin yanısıra, en çok zarar gören öznelere biri olan kadın özelinde; *planlama meslek alanımız içerisinde bizlerin yapabilecekleri nelerdir?* sorusu her zaman yanı başımızda duruyor

Şekil 1

Şekil 2

Şekil 3

BİZ NE ZAMAN KADIN OLURUZ? BİR FİLM ELEŞTİRİSİ...

esra oğuz

gü, şpb '91 / şpo yönetim kurulu üyesi / ankara

Kadınların kadim ezilme tarihi, avcı ve toplayıcı dönemlerden yerleşik topluma geçtikten sonra başlar. Bu tarih aynı zamanda komünal yaşamdan özel mülkiyetin olduğu sınıflı topluma geçişi tarif eder. Kısaca kadınların ezilişi, mülkiyetle başladı desek yalan olmaz. İnsanın insan üzerinde kurduğu sömürü düzeni, kadınların da erkek cinsinin yanında ikincil konuma sürüklendiği bir düzeni oluşturmuştur.

Rousseau, “Bir tarlanın etrafını çitleyip ‘burası bana aittir’ diyen ve etrafında bu söze inanacak kadar saf kişiler bulan ilk insan, uygar toplumun babasıdır.” der. Mülkiyet düzenini oluşturan ve geliştiren erkeklerdir. Zaten bugün dünyadaki mülkiyetin sadece % 1’inin kadınlara ait olması, mülkiyetin ortaya çıkmasından bu yana kadınlar için hiçbir şeyin değişmediğini ortaya koymuyor mu? Elbette mülkiyet erkeğin olunca bu mülkiyetin bir sonraki kuşaklara devredilmesini, babadan oğula geçişinin sağlanmasını garanti altına alacak organizasyonlar gerekliydi. Böylelikle ‘devlet’ ve ‘aile’ kurumları ortaya çıktı.

Kadının özel alanda kısılmışlığı aile yapısı içinde doğallaştı ve annelik rollerinin yüceltilmesi ile gönüllü hale geldi. Modern toplumda annelik biyolojik değil toplumsal bir rol, modern bir icat olmuştur. Kadının her türlü etiketi, anneliğin yanına eklenirken kadının toplum içinde asıl görevinin sağlıklı çocuklar doğurmak ve bakmak olduğu her fırsatta hatırlatılmıştır. Toplumsal kabullere göre kadın ne kadar başarılı ve girişimci olursa olsun annelik görevlerini bırakamaz, başkasına hele babaya devredemez.

Toplumun bu “ince” mesajlarını her yerde, her kafamızı çevirdiğimizde görmek mümkün. Hatta en aykırı kişilerin elinden çıkan eserlerde bile. Yönetmenliğini Lars Von Trier’in yaptığı, başrolünde Williem Dafoe ve Charlotte Gainsbourg’un oynadığı Antichrist (Deccal) böyle bir film. Sinemanın ele avuca sığmaz yaramaz yönetmeni bu sefer kafayı kadınlara takmış. Aynı “Kadına mı gidiyorsun kırbacını unutma” diyen Nietzsche gibi. Zaten film boyunca Nietzsche’ye göndermeler sürmekte. Film, üst planda küçük çocuklarını yitiren evli bir çiftin acısı etrafında dönüyor. Filmin ağırlıklı olarak sürüklendiği yer Eden, erkeğin kadını -güya- korkuları ile yüzleştirmek yoluyla tedavi etmek için gitmeye ikna ettiği ormanın adı. Eden, aynı zamanda Tevrat içerisinde geçen ve Âdem ile Havva’nın yaşadığına inanılan dünyadaki cennet bahçesinin de adı. Filmin mekânı ve kadın ile erkeğin film boyunca bir kez bile adlarının söylenmemesi, konuşan tilki tamamen sembolize edilen bir anlatım ile karşı karşıya olduğumuzu ortaya koyuyor. Filmde aklın ve mantığın dogmatik düşünceye yenildiğini, akli ve mantığı sembolize eden adamın mantık sınırlarını aşarak karısını boğarak öldürdüğünü görürüz. Tıpkı kadın cinayetlerinde olduğu gibi. Kadın, erkek tarafından öldürülmüştür çünkü tüm kadınların olduğu gibi onun da ruhu şeytani ve kirlenmiştir. Deccal, kötülük, şeytan, kadının içindedir. Kadın iyi bir anne olamamıştır. Çocuğunun ayakta kalmasını sürekli ters giydirmiştir ve ayaklarının zedelenmesine sebep olmuştur. Üstelik küçük çocuğun düşerek ölmesine de seyirci kalmıştır. Bütün bunlar kadın tarafından itiraf edilir ve dolayısıyla kadının yok edilmesi gerekmektedir.

Benim bu film üzerinden anlatmaya çalıştığım şey şu; Lars Von Trier gibi asi, kural tanımaz bir yönetmenin dahi iş kadınlara geldi mi toplumun benimsediği değer yargılarını şıp diye alması, bunu incelikle işlemesi ve kadına karşı şiddeti aklaması. Yani erkekler yüzyıllardır para, iktidar, toprak, silah, külah işleri için birbirleri ile savaşıyorlar, kan döküyorlar ama konu kadınlar olduğunda hepsi hemfikir: *Kadınlar evde oturmalı, çocuklara bakmalı, illa çalışacaklarsa hem çocuklara bakmalı hem de çalışmalı.* Erkekler tamam da kadınlara ne oluyor? İşte tam burada Simon de Beauvoir’un “kadın doğulmaz, kadın olunur” sözünü hatırlamanın zamanı...

Röportaj

duygu cihanger

odtü.ş.p.b. *10 / şpo ankara yönetim kurulu üyesi /
odtü araştırma görevlisi / ankara

KADINLAR SOKAKTA!

MAHALLEDE KADIN SESLERİ: “KENT YAŞAMINDA
SÖZÜMÜZ GEÇSİN DİYE UĞRAŞ VERİYORUZ.”

Yaşamın olduğu yerde savaşmak istiyorum! Clara Zetkin

Hemen yanı başlarında evleri varken, ağaçları korumak, mahallenin fiziki, doğal ve kültürel bütünlüğüne sahip çıkmak adına, tüm itirazlara rağmen devam eden bir yol inşaatına karşı günlerce çadırda kalan, onlarca polis müdahalesine rağmen direnişlerini sürdüren ve bunu da çoğu zaman gülerek (çorba günü, aşure günü, film gösterimleri, bornozunu - havlunu kap gel etkinlikleri gibi) yapabilen **100. Yıl İnsiyatifi**, haziran ayından bu yana birlikte mücadeleye devam etmektedir. İnsiyatif bugün yol inşaatı hızla ilerlese de hala yerel yönetimlerin tepeden inmece kararlarına karşı durmak, karar verme süreçlerine dâhil olabilmek adına çeşitli meslek alanlarından teknik destek olarak ve de kentli olma haklarını savunarak bir araya gelmektedir.

100.Yıl İnsiyatifi'nin kadınları temsilcileriyle kentli hakkı, direniş ve kadın, mahalle hayatı ve katılım hakkındaki bu söyleşi, kentlerin değişimi ve gelişimi üzerinde söz sahibi olmak isteyen halkın ve kadınların kısa bir temennisi.

D. Merhaba, kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Ö. Ben Özden Tüzmen, 100.Yıl Mahallesi sakini bir emekliyim ki iyi ki emekli olmuşum bugün hak aramak adına direnişe katılıyorum ve adalet için, özgürlük için destek oluyorum.

F. Ben Fulya İnci, kamu çalışanıyım.Yazdan bu yana, daha doğrusu sokağa çıktığımızdan bu yana da mahallede evine girmeyenlerdenim. Yürüyüşler, toplantılar, etkinliklerle tepkimizi dile getirerek kent yaşamında sözümüz geçsin diye uğraş veriyoruz.

G. Ben Güner Akbulut, ben de bir 100.Yıl Mahallesi sakiniyim. Evet, yazdan bu yana haklılığımızı savunuyoruz ve savunmaya devam edeceğiz, anlayacaklar buna inanıyoruz.

D. Peki 100. Yıl İnsiyatifi'nin ortaya çıkışı nasıldı, amacı neydi, siz nasıl dâhil oldunuz, kısaca anlatabilir misiniz?

F. Önce Haziran direnişi ile mahalle parkında buluştuk. Sonra o parktaki kalabalık azalsa da bir yandan ODTÜ olayları çoğaldı, biz de bu konu çevresinde daha çok bir araya gelmeye başladık. Direniş bölgesi oluştu, park forumları devam etti.

G. Aslında insiyatif kendiliğinden oluştu İstanbul'daki Gezi Olayları sonrasında. O günden beri sokaktan parka, parktan da kapalı alanlara devam ediyor birliktelik.

D. 100. Yıl İnsiyatifi kamuoyunda daha çok ODTÜ Yolu olaylarıyla tanındı, peki siz mahalleli ve kentliler olarak neye karşıydınız, hangi taleplerinizi duyurmaya çalışıyordunuz?

Ö. Aslında biz yola karşıyız demeyelim. Biz AKP iktidarının baskıcı ve rant politikalarına karşıyız. Çünkü zaten bu yol üzerinde Melih Gökçek'in son 2 yıldır çok fazla demeci vardı. Eymir Gölü ve ODTÜ arazisi hakkında olduğu gibi. Bu çevrelerin Merkezi İş Alanı'na dönüştürülmesi amaçlı olduğuna dair odaların uyarı çalışmalarını da takip ediyorduk ama bu yolla ilgili kararların alınışına dair hiçbir bilgimiz olmadı. Nedense bu zamanları takip edemedik. Yol hakkında söylentiler vardı bu şekilde evet; ama bu kadar kısa sürede bu kadar yakınımıza geleceğini düşünmedik. Gezi süreciyle tanışıp, insiyatif altında toplanmaya başladıkten sonra bir gün tesadüfen toplandığımız parkın önünde devam eden inşaat çalışmalarının bu yola ait olduğunu öğrendik. Sonrasında Şehir Plancıları Odası'ndan Orhan Sarıaltun'la, ODTÜ'den Tarık Şengül Hoca ile konuşup yol bize ne getirir, bizden neler götürür bunu öğrenmeye çalıştık. Bu yol, aslında birçok hukuksuzluklar içeriyordu, önümüze zorla konuluyordu ve dahası vardı. Yolla bitmeyecekti bu süreç, devamında evlerimizin kentsel dönüşümle birlikte yıkılmasına işaret ediyordu. Direnişimiz bunun üstüne başladı.

F. Biz bu yol çalışmasından habersizdik hatta ilk başlarda normal bir tamirat süreci sandık. Şimdi burada şöyle yapısal bir sıkıntı da var. Türkiye’de sanki biz her gün belediye meclis kararlarını takip etmek, başımıza gelecekleri anlamak zorundaymışız gibi bir ön kabul var. Biz de bu yolu böylece anlamadık işte. Hâlbuki çalışmalar burunumuzun dibine girmişti. Araştırdık yolu, baktık meclis kararlarına ama yol inşaatı sanki biz yaşayanlar kente uymak zorundaymışız gibi, kent bizim için değilmişçesine hızla, bize rağmen devam ediyordu.

Yol, 100.Yıl Mahallesi ile ODTÜ kampüsü arasında bir set çekiyordu. Mahalle için ODTÜ ve öğrencileri çok önemli hâlbuki. Burada birlikte yaşıyoruz ve bunu kaybetmek istemiyoruz. Bu sekiz şeritli yol, sadece kampüs ile mahalleyi bölmeyecek hava kirliliği de yaratacaktı, ağaçlar çok önemliydi, karşı çıkmak doğal bir refleks. Bazı değerleri yeniden hatırlamıştık.

Şu anda pek kazanmış görünmüyoruz ama zamanın ne getireceği belli olmaz...

D. “Parka, sokaklara çıktık bu süreçte” dediniz. Bizim gibi ataerkil toplumlarda kadının yeri evidir, yuvayı dışı kuş yapar, çekip çevirir, bu yönde genel kabuller vardır ki tam da bu nedenle siz bu kendi ve kentli hakkını savunma sürecinde rol ve sorumluluklarınızı nasıl görüyorsunuz?

G. Biz evdeki rolümüze bir de bu rolü ekledik; sokak rolünü. Bu sebeple, evin alıştığı düzen değişince küçük isyanlar çıkabiliyor. Biz de bu iki rolü birlikte yürütüyoruz. Yükümüz daha çok arttı. Yani bir sorumlulukla daha tanıştık. Kadınlar daha duyarlı bir de bu süreçte bence. Toplantılarda sayımız daha fazla, sokağa inildiğinde sayımız daha fazla.

D. Bunun nedeni nedir acaba?

Ö. Ben yine AKP iktidarı politikalarıyla açıklayabilirim bunun nedenini. Bence kadını eve kapatmak isteyen, pasifleşmesini amaçlayan ve önde olmasını engelleyen bir hükümet var karşımızda ki bunun maalesef en büyük göstergesi, son 12 yıllık süreçte kadına yönelik şiddetin tavan yapan rakamlarıdır. Ben cumhuriyet kadınıyım ve bu şekilde yaşamak istemiyorum. O sebeple kadınların Gezi sürecinde daha farklı bir rol oynadığını düşünüyorum.

F. Kadınlar daha duyarlı doğaları itibarıyla. Kaldı ki Türkiye’de kadın olarak bir şeye sahip çıkmak daha zor. Erkekten farklı olarak, evdeki görevlerimizi tam olarak yerine getirebiliyor olmalıyız ki çalışma hakkını kazanalım. Şimdi, bizim bir rolümüz de (anne olmak, çalışmak, temizlikçi olmak, çocuğa sahip çıkmak yanında) sokağa çıkmak, kente sahip çıkmak oldu. Ve tüm bu görevleri de eksiksiz yapmaya çalışıyoruz, çünkü biliyoruz ki kadın olmazsa bu süreç yürümez.

Bizim mahalle yaşantımıza da saldırı var. Burası mahalle kültürünü sürdüren bir yer ve rant projeleri bunlara da göz koymuş durumda, işte bunun gibi sebeplerle kadının durumu daha da önemli.

D. Mahalle kültürü dediniz. Belki de bu mücadele temeli biraz da buna dayanıyor değil mi? Sizin bir yaşam tarzı algınız var savunmak, korumak istediğiniz. Kamusal alandan, yaşadığınız topluluktan bir beklentiniz var. Kısaca, yaşadığınız mekâna dair beklentilerinizi özetler misiniz? Yani bir kadın mekândan ne bekler?

F. Bir defa güvenlik. Biz birbirimizi tanıyoruz burada. Sokakta oynayan çocuk komşuya emanettir. Bakkalımızı, kasabımızı biliyoruz. Şehir hayatı büyüdükçe, farklı kesimler bir apartmanda kalabalıklar halinde yaşamaya başladıkça bunlar azalıyor. Ama 100.Yıl Mahallesi öyle değil. Kadınlar oldukça rahat, gece geç saatlerde de rahat dolaşabiliyorlar. Sokak hayvanları da önemlidir burada mesela. Nasıl diyelim, daha insani ilişkilerin devam ettiği bir yer olması önemli.

Çukurambar, akıllı evleriyle lüks bir yaşam sunduğunu iddia edebilir; ama kent yaşamında 100.Yıl lüks durumda çünkü olmayan bir şey artık bu. Sanılmasın ki biz kentsel dönüşüme karşıyız ki evet gelecek eli kulağında bu dönüşüm, yol,AVM açılışları, Çukurambar kenti bunların habercisi. Biz kibrit kutusu gibi evlere, kent estetiğinden yoksun, soğuk, mekanik, insandan soğuk hale dönüşen bir çevre istemiyoruz.

Biz şunun da farkındayız ki, insanları bu tür mekânlara hapsederek bir araya gelmelerini, örgütlenmelerini, haklarını aramalarını engellemeye çalışıyorlar. Bunlar birbirleriyle bağlantılı.

G. Güven ortamı çok önemli gerçekten. Çocuklarımız bu mahallede büyüdükleri için çok şanslılar. Şimdi değişse bile yavaş yavaş biz bu güven ve huzur ortamını korumaya çalışıyoruz.

Ö. Ben 78’den beri bu semtte oturuyorum. Biz ODTÜ’lü gençlerle büyüdük. Vişnelik’ten vişne, elma, armut toplamak büyük zevkimizdi. Çok doğal bir hayat sürüyorduk ki bugün de, bu yol yapılanaya kadar, doğaldı diyorum benim mahallem. Bahçede

fotoğraflar: Emine Kart

sincap, kirpi görürüz, bahçelerimize domates, biber ekeriz. Sanki bir köy hayatı yaşıyoruz, kentin ortasında. Yaz akşamlarında, tüm komşularımızla birlikte vakit geçiriyoruz. Belediye işçileri bile tanıdık, yıllardır bu çevrede olan insanlardır. Bizim mahallemiz, yaşanılabilir, güvenli keyif veren bir mahalledir.

Ben lüks bir semtte yaşamak istemiyorum. Belki imkânları fazla olabilir ama 25-30 katlı binada, yan komşumu tanımadan, kapıcıyı dahi tanımadan yaşamak istemiyorum. Evime kapanıp o lükste yaşamak istemiyorum.

D. Haziran ayından bu yana unutamayacağınız bir olay var mıdır bu direniş sürecinde bizlerle paylaşabileceğiniz?

Ö. O kadar çok olay yaşadık ki iyi, kötü. Bir kere, mahallenin yaşlılarından destek görmek çok güzeldi. Daima bizle olmasalar da bize yiyecek, battaniye getirmeleri unutulmazdı.

Diğer bir olay da, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın önünde, yol arazisinin üzerinde bulunan sit kararının değerlendirildiği günlerde üzerinde "İZİNVERME" yazılı pankartlarla durduğumuz zamana dair. Üç kadın sadece döviz açmıştık, ikinci günümüzde bize 150-200 çevik polis gönderdiler. Neden? Çünkü başbakanın konvoyu geçecekmış. O kadar çeviğin arasından yine de bizi görmüş. İşte oradan geçtikten sonra konuşmasında bize "O kadar meraklıysanız gidin ormanda yaşayın" diye bir gönderme yapmıştı. Biz de o zaman ona sormuştuk "Hani orman kaldı mı ki Türkiye'de gidelim yaşayalım?"

Aynı eylemde Çorumlular Derneği'nden biri de arabasından inerek bize çok ciddi sözlü tacizde bulundu. Biz ertesi gün yine oradaydık.

F.& G. Bizimki biraz kötü bir olaydı. ODTÜ Kampüsü'ne yoğun polis müdahalesi olduğu bir gündü. Biz bir kaç arkadaş, *gidelim* dedik, *çocuklara neler oluyor* bakmak istedik, *gidemedik* gazdan, eve de geri dönemedik, çok çaresiz hissettik. Öyle arada kalıyorsunuz, hiçbir şey yapamadan...

D. Son olarak, sizin şehir plancılarından bu tür örgütlülüklere karşı beklentileriniz nedir peki, planının rolünü nasıl görüyorsunuz? Aynı şekilde yerel yönetimlerden beklentileriniz nedir?

F. Şehir Plancıları Odası bu sürece çok iyi destek verdi. Tabi öncesinde diğer örgütlülükler ve de halk gibi, ne olduğunu kavrayamamış olabilirler. Yani olaya önce direk müdahale olmamıştı çünkü haziran ayı ile birlikte sokağa çıkan halkla silkelenip kendilerine geldi bu tür topluluklar. Biz de daha yeni yeni ne istediğimize karar verebildik. Örneğin, 100.Yıl İnsiyatifi olarak nasıl bir muhtarlık istediğimizi tartışıyoruz gelecek dönemde. Eskiden kalma algıları yıkmak istiyoruz, tek başına muhtar, 3-4 aza ile mahalle yönetimi değil, artık mahalle meclisi istiyoruz. Bizim tüzel kişiliğimiz yok, aramızda hiyerarşi yok, başkanımız yok, hepimizin eşit söz hakkı var. Biz bunu yapabiliyorsak, yerel yönetimlerin en küçük birim olan muhtarlıkta da bu hayata geçirilmeli, biz böyle bir aday istiyoruz.

Ö. Biz muhtarımızdan başladık taleplerimizi iletmeye ki gelecek büyükşehir belediyesi başkanından da ne istediğimizi biliyoruz. Yerel yönetimler her seviyede, bir kere mahallele ilgili bir sorun olduğunda en azından ulaşılabildiği kişiye kadar nabız yoklaması yaparak karar verilmeli. Herhangi bir değişiklik hakkında bilgilendirilmek istiyoruz, fikrimizin alınmasını istiyoruz. Ben yaptım oldu anlayışı vardı evet yerel yönetimlerde ama Gezi'den sonra ben biliyorum bu böyle gitmeyecek. Mahalle meclisleri, semt meclisleri kesinlikle oluşturulmalı. Özellikle bu semt meclisleri katılım açısından daha zengin olur, çeşitli kurumların temsilcileri, mahallede oturan bir mimar, şehir plancısı katılır, ortak hep birlikte karar alırız.

Odalarımıza gelince, Şehir Plancıları Odası bize çok büyük destek oldu. Bunun yanında Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası da yanımızdaydı. Ama ben yerel yönetimlere de odalara da yeniliyorum ki ben o duvarı evimin önünde istemiyorum. Nasıl düzeltiriz o duvarı bilemiyorum, bu işin uzmanları tabi daha iyi bilir ama eninde sonunda mahallenin ortasına o yol ve duvarlar yakışmıyor. Biz birbirimize desteğiz, bir araya gelerek önümüzdeki dönem belediye başkanına bu duvarları ve nicelelerini de yıktırırız.

F. Bir noktada kentsel dönüşüm konusunda Şehir Plancıları Odası'na düşen önemli bir rol var kanımca. Biz kentsel dönüşüm istemiyoruz demiyoruz, bu şekilde istemiyoruz ve oda daha insan odaklı teknikleri göstermeli ve uygulatabilmeli. 100.Yıl Mahallesi yenilenecekse, yerinde, bize yakışır ve insanı önemseyen bir şekilde yenilenmeli.

Ö. Biz o tür dönüşümlerden gelecek para vaatlerinde değiliz, boş ayakkabı kutularına razıyız biz yeter ki bir arada yaşayalım, insanca yaşayalım.

D. Çok teşekkür ederim.

Terim ya da Kavramlarla Konuşmak İstersek...

'Erkek' yerine 'bay' kullanılmadığı kimi durumlarda, 'kadın' yerine 'bayan' kullanılması ve bunun gerekçesi olarak da nezaket kurallarının gösterilmesi çok sık karşılaştığımız bir durum. Burada üzerinde durulması gereken konu 'kadın' kelimesini kullanmanın neden bazı durumlarda bir kabalık göstergesi olduğu. Farklı farklı sebeplerle de olsa 'kadın' kelimesini kullanmaya utanan bir toplum ve devlet ile karşı karşıya olduğumuz muhakkak. TMMOB Şehir Plancıları Odası Kadın Komisyonu olarak; 'kadın çalışmaları' kapsamında yürütmek istediğimiz çalışmalar sürecinde 'terim ve kavramlar' üzerinde durmanın faydalı olacağını düşünüyoruz. Bu sebeple de Şenel Ergin hocamızın aşağıdaki yazısını sizlerle paylaşmak istedik.

şenel ergin

deü / izmir

Canlılık Evreni'nde varlıkların adlandırılması/tanımlanması doğal ve kültürel (ya da kurgulanmış diyebileceğimiz) alanlara göre farklılık gösterir. Örnekleme için cinsiyetimizi ele alarak yaptığımızda şöyle bir sıralama gündeme gelecektir.

Canlılık Evreni'nin temel belirleyicisi olan beslenme zincirinde son kümelenmeyi memeli hayvanlar oluşturur. **"Memeli hayvan"** kategorisinde, belirleyici olan beyin gelişimine temellenerek, bir canlılık hali olarak, varlık olarak, cins adımıza "insan" demektir. Bu **"insan"** cinsinin "normal" biyoloji literatüründe iki cinsiyeti olduğundan söz ediliyor. Ancak eşcinsel literatür bunun beş cinsiyete kadar çıkabileceği üzerinde ısrarlıdır. İki cinsiyetin ne olduğunu biliyoruz: **"erkek" ve "dişi"**. Dişi sözcüğünü erkekten sonra yazmam, dişinin yaratılan ya da evrimleşen en son canlı olmasındandır. Bunu nereden anlıyoruz: erkeğin cinsel organı üç işlevli olarak eyleme geçerken (haz, üreme ve boşaltım organı olarak) kadının sözü edilen her üç eylem için üç ayrı organının (klitoris, vajina ve boşaltım kanalı) bulunmasındandır. Bir alete ya da organa birden fazla işlev yükledi mi, teknolojiye bu durum endüstriyel tasarım ilkeliliğini gösterir. Bu yazılanlar doğal alanda biyolojinin tanımlarıdır.

Toplumsal/kurgusal alana geçtiğimizde, hitabet adlandırmaları yapılır: Eski Türkçe ile erkeğe **"bey"**, kadına **"hanım"**; daha da inceltilmiş biçimiyle **"beyefendi"** ya da **"hanımefendi"** sözcükleri/terimleri dillere düşer. Yeni Türkçe'de bunlar **"bay"** ve **"bayan"** olacaktır.

"Erkek" ve "kadın" sözcüklerine/terimlerine/kavramlarına gelince; bunlar içleri Ataerki Erk'e göre doldurulmuş adlandırmalardır. Bundan ötürü de bunlar **toplumsal cinsiyet** denilen durum halini beyan ederler. Burada dikkati çekmesi gereken şey erkeğin doğal/biyoloji ve toplumsal/kurgusal alanda sadece tek sözcükle/terimle anılıyor olmasının yeterli olduğudur ki, bunda nedenini hepimiz biliyor olmalıyız. Çünkü erkek kendi hal-varlık durumunu merkeze alarak dişinin hal-varlık durumunu formatlar ve bu yeni duruma "kadın" der. Yani **"kadın" tanımı bizim toplumsal cinsiyetimizin adıdır.** "Bayan" sözcüğünün taşıdığı varsayılan olumsuz her anlamı, kadın çözcüğü zaten taşımaktadır. Bu şuna benzer, kocanın soyadı reddedilirken, babanın soyadına sahip çıkılmasıdır. "Baba" kocadan daha az erkek midir? Ya da toplumsal rolü ile "anne" bizi ilgilendirmez mi?

Şimdi "kadın" sözcüğünü yeğliyor olabiliriz elbette; ancak bunun toplumsal cinsiyet konusu bağlamında da bir onay olduğunu bilmek ve kabul etmek durumundayız. Kadın sözcüğünü beğeniyorsak, cinsiyetimize yamayan toplumsal cinsiyet durumu ile de bir derdimiz yok demektir.

Kadın tanımını geçerli içerik anlamıyla, şimdilik ehven-i şer bir tanımlama olarak kabul ediyorsak, yapacağımız iş, toplumsal cinsiyet literatürünü çalışıp kadın sözcüğünün anlam içeriğini değiştirecek çalışmalar yapmak olmalıdır. Bu mevcut-geçerli haliyle "kadın" tanımı bir terim olmaktan bir "kavram" olmaya evrilmiş durumdadır. "Kadın" sözcüğü bugün Feminist literatürde önemli bir kavramdır. Bilim Evreni'nde ancak kavramlarla düşünülebilir ve kavramların da temiz-doğru ele alınmaları gerek koşuldur.

bilgi kutusu

ANAYASA MAHKEMESİ SOYADINA İLİŞKİN KARARI İLE CİNSİYET AYRIMCILIĞINA “HAYIR” DEDİ

Neden biz kadınlar medeni hal değişikliği ile “kimlik”lerimizi değiştiririz? Oysa evlilik sonrasında da karakterimizle, kişiliğimizle, benliğimizle, yaşamımızla Ayşe’yizdir, Fatma’yızdır, Leyla’yızdır...

Evlilik kurumuna “evet” diyerek imza attığımızda verilen ya da ilave edilen soyadlarıyla yeni bir kimlik atfedilir bize. Sanki “biz” değilmiş gibi yeniden tanıtmak zorundayızdır kendimizi havaalanında, bankada, resmi kurumlarda. Hatta hatırlanmak için evlilik öncesi soyadlarımızı da yazarız sosyal paylaşım sitelerinde.

Oysa kişinin kimliğini gösteren en önemli unsurlardan biridir soyadı. Anayasa ve ülkemizin onayladığı uluslararası sözleşmelerdeki eşitlik ilkesine rağmen, yasanın öngördüğü şekilde evlilikle birlikte verilen soyadlarıyla kadınlar, ataerkil bakış açısı ve cinsiyet ayrımcılığının en belirgin müdahalesine maruz kalmaktadır.

İşte, Av. Ayten TEKELİ ÜNAL, Doç. Dr. Ebru VOYVODA ve Av. Sevim AKAT EKŞİ medeni hal değişikliği ile değişen ya da eklenen soyadının sosyal yaşamlarında yarattığı sorunlar gerekçesi ile “ataerkil yapıya ve cinsiyet eşitsizliğine ‘hayır’, benim bir kimliğim, tanınırlığım var” diyerek hukuki mücadele yolunu seçtiler.

Ülkemizde kadınların soyadı mücadelesi ilk kez 1995 yılında avukat Ayten TEKELİ ÜNAL’ın açtığı dava ile gündeme geldi. Av. Ayten TEKELİ ÜNAL, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde açtığı davayı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8. ve 14. maddelerine aykırı olması nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin **özel yaşama aykırı ve ayrımcılık** iddiasını kabul etmesiyle; Doç. Dr. Ebru VOYVODA ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne gitmeden kazandı.

Son olarak, Av. Sevim AKAT EKŞİ’nin kendi soyadını kullanmak için Anayasa Mahkemesi’ne yaptığı bireysel başvuru sonucunda mahkeme; **bir kişiyi diğerlerinden ayıran ve onu bireyselleştiren niteliklerin hukuken tanınması ve bu unsurların güvence altına alınmasının son derece önemli olduğunu** belirterek kocanın soyadını kullanma zorunluluğunun Anayasa’nın **“kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı”** başlığını taşıyan 17. Maddesi’nde tanımlanan **manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkına yönelik bir müdahale oluşturduğuna** hükmetti.

07.01.2014 tarihli resmi gazete yayınlanan AYM kararına göre hükümetin Medeni Kanun’da değişikliğe gitmesi gerekiyor. Aksi halde sadece kendi soyadlarını kullanmak isteyen kadınlar tek tek Anayasa Mahkemesi’ne başvurmak durumunda kalacaklar. Kadınların toplumdaki yerini göz ardı ederek tanınırlığını olumsuz yönde etkileyen soyadı meselesinin çözümü için AYM kararı gereği hükümetin *yenilenmiş İnsan Hakları Eylem Planı’nda* bu konuya yer verdiğini biliyoruz. Eylem Planı’na göre; Medeni Kanun ile Nüfus Hizmetleri Kanunu’nda yapılacak değişikliğin takipçisiyiz ve en önemlisi kaç kadın bu kazanım sonrası yapılacak yasal düzenlemeyi benimseyerek değişim yönünde adım atabilecek, bunu merakla bekliyoruz.

bir anı

özlem arslan

odtü mimarlık '98 / iyte şehir ve bölge planlama doktora öğrencisi / ilçe belediyesi / izmir

Bir Belediyede Kadınlar Günü Kutlaması

Bilgisayarıma gelen bir ağ mesajı sekizinci katta kadınlar günü kutlaması olduğunu, tüm kadın personelin katılımının zorunlu olduğunu haber veriyor. Söylenen saatte belediyenin çeşitli birimlerinde çalışan 150 kadar hemcinsimle birlikte binanın sekizinci katına çıkıyorum. Burası bayramlaşmaların, yılbaşı kutlamalarının, sendika toplantılarının yapıldığı kocaman bir mekân. Bunların dışında başkanımız iktidarda olduğu yaklaşık 10 yılda birkaç defa tüm çalışanlarını 'uyarmak' için bu mekânda topladı. Burada ilk 'erk benim' derken duyduk onu, 'hepinizi güderim' derken, 'bacaklarınızı titretirim' derken. Burada bize 'o sendikadan çıkın ötekine girin yoksa sonuçlarına katlanırsınız' dedi.

Toplanan kalabalıkta kat görevlileri var, hizmetliler, odacılar, 'sosyal belediyecilik' kapsamında ilkokullarda hademelik yapıp paralarını belediyeden alanlar var. Taşeron firma aracılığı ile sözleşmeli işçi olarak çalışıyorlar, asgari ücretten epey fazlaya ama hiçbir iş garantileri olmadan. Belediyenin sıkıntıya girdiği aylarda ilk onların maaşı ödenmeyerek kısıntı yapılıyor, aylarca paralarını alamayabiliyorlar, bu arada kredi kartları borçtan kapanıyor, elektrikleri, suları kesiliyor, icralık oluyorlar, konu komşunun yardımıyla yaşıyorlar.

Kalabalıkta memurlar ve masa başında çalışan işçiler var. Bir önceki gruba göre hem mali açıdan hem de iş garantisi açısından oldukça avantajlı durumdadılar, kendilerini şanslı sayıyorlar. Belediyede yönetici seviyesinde 'müdür' kadınlar olsa da, başkan yardımcıları ve başkanlar genelde ülkede olduğu üzere hep erkek.

Belediye başkanı işle ilgili yalnızca müdürler ile iletişim kuruyor. Bunun dışında kadın personelin 'güzелce' olanları ile hafif flört ederken görülebiliyor. Erkek personelle 'erkekçe' dost olduğu da varmış. Onun dışında personeliyle göz temasından kaçınıyor.

İşte öyle 150 kadar kadın durmuş bize hitap edecek kişilerin salona gelmesini bekliyoruz. 8 erkek geliyor salona. Belediye Başkanı, Başkan Yardımcıları, Sendika Başkanları, Temsilcileri. Hiç kadın yok aralarında, 150 kadın onları alkışlıyoruz aramızdan geçip giderlerken.

Sonra kadınların, kadın olmanın önemini anlatıyorlar, *kadın olmanın ne anlama geldiğini* söylüyorlar, *kadın olarak sorumluluklarımızı* hatırlatıyorlar bizlere. O günün bize tatil olduğunu müjdeliyorlar. Sendikanın kararı ile sadece işçiler için tatil olan bugünün başkanın isteği ile memur kadınlara da tatil olacağını söylüyorlar. Sonra başkanımız bugünü bize bir şartla tatil ettiğini söylüyor: *gidip meydanlarda kadınlar günü eylem ve etkinliklerine katılmamız için. Bugün evde yemek pişirmek yok diyor, temizlik yapılmayacak diyor, çocuk bakmayacaksınız diyor, bugün meydanlara çıkıp orada olacaksınız diyor.* Hepimize birer kırmızı karanfil veriliyor ve bir mutfak önlüğü. Mutfak önlüğünün üzerinde belediyenin amblemi var. Tüm kadınlar başkanı alkışlıyoruz.

öğrenciden....

8 MART'A YAKLAŞIRKEN KADIN EMEĞİ SÖMÜRÜSÜ

elif saka

ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 3. sınıf öğrencisi

Kadının özgürlüğü, tüm insanoğlunun özgürlüğü gibi, yalnızca emeğin sermayenin boyunduruğundan kurtulmasıyla olacaktır. – Clara Zetkin

Kadınların yaşamın her anında; iş hayatında, sosyal hayatta, en geniş anlamıyla zamanda ve mekânda var olma mücadelesi yüzyıllardır süregelmiştir. Bu mücadele içerisinde kadının toplumdaki konumunun belirlenmesinde akıldan çıkmaması gereken en önemli Marksist ilke ise; kadının üretim biçimi ve araçlarıyla olan ilişkisidir. Bu ilke kadınların sosyal hayattaki yerinin en önemli tanımlayıcısıdır ve iyi analiz edilmeksizin kadın-cinsel emek sömürüsünün de iyi analiz edilmesi mümkün değildir.

Cinsiyet Eşitsizliğinin Tarihsel Değişimi Üzerine

Bugün kadının sosyal yaşamın gerisinde yer almasını, doğal bir sürecin sonucuymuş gibi savunanlar, kadın ve erkeği doğuştan biyolojik olarak aşağılık/üstünlük varsayımı içinde kabul eden kişilerdir. Oysa ki ilkel komünal toplumlarda, kadın ve erkek arasında iş bölümü anlamında bir farklılaşma ya da eşitsizlik yoktur. Hatta doğurganlık bile kadının emek faaliyetlerinde geride kalmasına engel olarak görülmemiştir. Bundan dolayı toplum içerisinde “kadın işi”, “erkek işi” gibi bir sınıflama olmamıştır. İkel komünal dönemin ileriki aşamalarında tarıma dayalı toplumlarda, cinsiyet eşitliği kadın lehine gerçekleşirken, göçebe yaşayan topluluklarda ise eşitlik kavramı erkek lehine değişmiştir. Ancak köleciler toplulukların doğuşuyla beraber hukukun eşitliğe dayandığı dönem kapanmış ve cinsiyet eşitsizliğinin yaşanmaya başlandığı yeni bir dönem başlamıştır. Ve köleciler toplumlarda, tarım üretimi köle kadınların emeği üzerinden devam ettirilmiştir. Feodal toplumlardan sonra ise kadın bir taraftan tarım faaliyetleri için emek değeri taşıırken bir taraftan da aile içi ev ekonomisinin idarecisi olarak görülmüşlerdir. Bu kadın için kısmi bir özgürlük gibi görünse de aslında çalıştığı alanların erkek mülkiyetinde olması kadının da erkek boyunduruğu altında kalmasına neden olmuştur. İleriki dönemlerde din olgusunun daha yaygın bir şekilde sosyal hayata girmesiyle beraber kadınlar artık tamamen eve kapatılmıştır ve kadınlar kendilerini ancak “ev, yuva” olarak nitelendirdiğimiz mekânlarda var edebilmişlerdir. Fakat sanayi devriminden sonra daha fazla iş gücüne ihtiyaç duyan kapitalistler kadın ve çocukları ucuz iş gücü olarak görmeye başlamışlar ve neredeyse insanların dinlenmesine imkân vermeyen yeni bir üretim anlayışını benimsemişlerdir. Özellikle sürecin Avrupa’da daha erken başlaması yine bir takım işçi hareketlerinin ilk önce Avrupa’da yaşanmasına neden olmuştur. Bunlardan en önemlisi şüphesiz ki 1836 yılında İngiltere’de çoğu kadın 129 tekstil işçisinin yaşamını yitirdiği ve sınıflar arası mücadelenin daha sertleştiğinin kanıtı olan işçi olaylarıdır. (8 MART) Cinsel emek sömürüsüne karşı mücadele veren emekçi kadın hareketi ilerlerken bir taraftan, orta aydın sınıfın kadınları “kanun önünde eşitlik” için çeşitli faaliyetler göstermişlerdir. Bu dönemden sonra cinsiyet ayrımcılığına dayalı yapılan emek sömürüsünün ortadan kalkması kadının en önemli özlemlerinden biri haline gelmiş ancak kadınların bu talepleri burjuvazi tarafından göstermelik bir “kanun önünde eşitlik” aldatmacasıyla bastırılmaya çalışılmıştır.

Kadın ve Erkek Eşitliği Ancak Yeni Bir Sistemle Mümkündür!

Daha önce de değinildiği gibi kadının toplumdaki sosyal statüsü yüzyıllar boyunca üretim araçlarıyla olan ilişkisine bağlı olarak değişmiş, farklılık göstermiştir. Ve kadının gerçek eşitliğinin sağlanması, kadınlarının tümünün üretken emek gücüne katılımının sağlanabilmesiyle mümkündür. Bunun önündeki engel ise ancak mekânsal olarak erkekler için düzenlenmiş iş-üretim alanlarının ve devlet tarafından erkek işi olarak tanımlanmış birçok meslek alanında kadın işgücüne yer açılmasıyla ortadan kaldırılabilir. Kadın-emek mücadelesinin en önemli taleplerinden biri ise “eşit işe, eşit ücret”dir. Bu sağlandığı zaman cinsiyet ayrımcılığına dayalı ücretlendirmenin önüne geçilecektir. Ayrıca kadınlar üretken emek gücüne dâhil edilirken, kadın emeğinin eğitilmesi ise en temel gereksinimlerden biridir. Özellikle toplumda cinsiyete dayalı iş bölümünün olması, kadın ve erkeklerin farklı iş alanlarında yoğunlaşmalarına neden olmuş ve kadınlar bazı sektörler tarafından vasıfsız emek olarak değerlendirilmişlerdir. Bu yüzden kadın emeğinin farklı iş alanları için eğitilmesi öncelikli gereksinimlerden biridir. Bu cinsiyetçi iş bölümünün ortadan kaldırılmasıyla kadınlar, tekstil sektöründen maden sektörüne kadar birçok meslek alanında var olabileceklerdir. Böylelikle “kadın emeğinin sektörlerle göre değerlendirilmesi” sorunu da ortadan kaldırılmış olacaktır. Bunun dışında kadınların eve bağlayıcılığını artıran, bebek yaşlı bakımı, engelli bakımı gibi ev içi hizmetlerin toplumsallaştırılması sağlayacak yeni bakımevi, ücretsiz çocuk kreşleri gibi sosyal hizmet kurumlarının kurulmasıyla kadının üretken emek gücüne katılımı sağlanabilecektir. Burada bahsettiğimiz eşitlik koşullarının ve taleplerinin kapitalist bir düzende gerçekleşmesi mümkün değildir. Kadının gerçek eşitliği, özel mülkiyetin olmadığı yeni bir sistemle mümkündür!

duyuru

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Kentler, Herkes için Sürdürülebilir Kentsel Çevreler Tasarlamak Birinci Uluslararası Konferans

Eylül - Ekim 2014, Roma

Düzenleyen: Gender STE (Gender, Science, Technology and Environment)

Bildiri özeti göndermek için tarih: 15 Mart 2014

Toplumsal cinsiyete duyarlı kentsel çevrelerin tasarlanması ile ilgili birinci uluslararası konferansın Eylül 2014'ün sonunda Roma'da gerçekleştirilmesi planlanıyor. Konferansın amacı, yeni Avrupa Araştırma Çerçevesi Programı Ufuk 2020'nin (European Research Framework Program Horizon 2020) kapsamında ele alınan Büyük Sorunlar'ın (Grand Challenges) çevre ile ilgili konularındaki toplumsal cinsiyet perspektifinin geliştirilmesi.

Konferans, Ufuk 2020'de tanımlanmış özellikle **yaşam kalitesi, yaşlanma ve bakım, enerji, iklim değişikliği, güvenlik ve kapsama ve ulaşım** gibi bir kaç "Büyük Sorun"da da değinildiği gibi **toplumsal cinsiyet boyutunun yapılı çevre ile nasıl etkileştiğini** ele alınacak. Bahsettiğimiz bu konular, Avrupa'daki kurumlar ve üye devlet politikalarında hem öncelikli araştırma konuları hem de önemli eylem alanları olarak tanımlanmış durumda.

Konferans, mevcut durumun değerlendirilmesini ve bir araştırma gündemini yaratmayı amaçlıyor. Araştırma gündemi ile başlıca konular belirlenecek ve kentsel çevrenin bir çok alanında gelişmiş toplumsal cinsiyet analizi araçları ve politikaları oluşturmak mümkün olacak. Konferansa, davetli konuşmacılar yanında açık çağrı ile sunumları kabul edilen konuşmacılar da katılacak. Konferansa katılmak isteyen konuşmacıların, **bildiri özetlerini göndermeleri için son tarih 15 Mart 2014**.

"Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Kentler, Herkes için Sürdürülebilir Kentsel Çevreler Tasarlamak" Konferansı, Gender STE (Gender, Science, Technology and Environment) tarafından düzenleniyor. Gender STE kadınların adil temsiliyeti ve toplumsal cinsiyet analizinin araştırma, yenilik ve politikalarla daha iyi düzeyde bütünleştirilmesi için çalışan uzman ve politika yapıcılardan oluşan ve COST (European Cooperation in Science and Technology) tarafından finanse edilen bir ağ. Ağın üyeleri, 40 ülkeden kamu kurumları, araştırma örgütleri, üniversiteler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları yanında Avrupa Komisyonu gibi uluslararası örgütler. Ağ başkanlığını, İspanya Ekonomi Bakanlığı Kadın ve Bilim Bölümü Direktörü ve Madrid Mimarlık Okulu'nda Şehir Planlama Profesörü Inés Sánchez de Madariaga yapıyor.

Roma'da yapılacak konferansa, İtalyan Bakanlar Kurulu Eşit Fırsatlar Başkanlığı ev sahipliği yapıyor.

İletişim: gendingcities.architectura@upm.es

www.genderSTE.eu

Konferansın konu başlıkları;

- Kentsel çevrelerde herkes için yaşam kalitesinin geliştirilmesi
- Akıllı şehirlere toplumsal cinsiyetin entegre edilmesi
- Toplumsal cinsiyet duyarlı ulaşım
- Küresel Güney'de toplumsal cinsiyet duyarlı kentsel politikalar
- Toplumsal cinsiyet, yapılı çevre, enerji ve iklim değişikliği
- Toplumsal cinsiyetin kentsel politika ve planlamaya dahil edilmesi için pratik araçlar

Çeviri: Özlem KATISÖZ

“Ben zaten kadın erkek eşitliğine inanmıyorum”

**61. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
Başbakanı**

SEN O AYDIN VE PIRIL PIRIL GÖKYÜZÜSÜN
BEN BU KAFESTE BİR TUTSAGIM
KARA VE SOĞUK PARMAKLIKLAR ARDINDAN
GÖZLERİM HASRETLE BAKIYOR YÜZÜNE DOĞRU
BİR ELİN UZANIŞINI DÜŞLÜYORUM DİYE
ANSIZIN BEN DE UÇAYIM SANA DOĞRU

FURUG FERRUHZAD

